

י"ל ע"י ארגון נעשה ונשמע
 טל: 0722-477774 פקס: 0722-155-701
 דוא"ל: m0722477774@gmail.com

הקבצו

בית וועד לחובבי הישיבות
 העוסקים בתורת מוהר"ן מברסלב זיע"א

גליון
34

כסלו תשע"ט
 נושא החודש:
 התחזקות [ג]

דרכה של תורה

מאמר תורני בנושא ע"פ תורת מוהר"ן

הידיעה והבחירה

חייו, ולא רק שלו אלא של כל העולם. כלומר, הנקודה המרכזית של העולם הוא האדם, שעל פי בחירתו בטוב או חליה ברע מתנהל העולם. אם יבחר בטוב - יהיה שפע וכל טוב, והעולם יתנהג בצורה ראויה ומתוקנת, ואם יבחר להיפך - אזי הוא עלול לקלקל את העולם, ולמנוע את כל השפע, וחליה לגרום לכל מיני פורענויות רח"ל.

היסוד הזה הוא אבן היסוד של יהודי מאמין, והא-ב של התורה. העולם נברא בשביל הבחירה, וכל ההיסטוריה בנויה ועומדת רק על בחירתם של בני אדם. החל מבחירתו השגויה של אדם הראשון, שבבת אחת הפכה את העולם מברכה לקללה, והכניסה אותו למהלך שונה לחלוטין שמצריך תיקון של אלפי שנים. וכך הלאה בדור המבול ודור הפלגה, דור המדבר ודור באי הארץ, בית ראשון ובית שני, ולאורך כל ארבעת הגלויות ובפרט הגלות הרביעית והארוכה. אילו כביכול הדברים היו תלויים רק ברצונו יתברך - היו הדברים נראים אחרת לכאורה.

ומצד שני - אנו מאמינים באמונה שלמה שהשם יתברך הוא המנהיג היחיד של העולם ואין בלתו. והוא יודע תמיד את כל מה שהיה הוא

ויהיה, וידעתו איננה ידיעה חיצונית, אלא ידיעתו ורצונו אחד הם, ועל פי הידיעה והרצון הזה מתנהל כל העולם, ואין מי שיכול להפריע לזה או למנוע זאת בשום צורה שהיא. ומשכך, לכאורה לא שייך לאדם בחירה בטוב או ברע, ולא ייתכן שבכווחו להשפיע על מהלך העולם לכאן או לכאן. ולא יעלה על הדעת לומר שהקב"ה 'מצטער' על הכשלונות שלנו, ועל צרות ישראל - שהרי זה מגיע מידיעתו ומרצונו.

הסתירה בין שתי הצדדים - שנייה אמיתיים - מוזכרת בדברי הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ה), והוא מנסה בדבריו ליישב ביניהם. אך הראב"ד שם השיג על דבריו וציין כי התירוץ איננו מיישב כלל. ואכן, האמת היא שאין אפשרות בשכל אנושי ליישב את הסתירה, והקושיא הזאת היא חלק מסודות ויסודות הבריאה (שכל בריאתו הוא פלא והפלא, ומבוסס על מצב סותר - בו מצד אחד השם יתברך עשה 'חלל פנוי' מאלוקות ורוחניות, ומצד שני ברור שאין חליה מוקום פנוי ממנו יתברך, שהרי אין עוד מלבדו).

ולכן, מוטל עלינו להאמין באמונה שלמה בכל אחד

אחת הקושיות שהעולם מתמודד אתם במשך ההיסטוריה, וכל שכן אנו כיהודים מאמינים בני מאמינים - היא שאלת 'הידיעה והבחירה'. השאלה-קושיא זו הוזכרה לראשונה בדברי הראשונים, חזרה ונידונה בצדדים שונים בספרי החסידות והפנימיות, וקיבלה ביטוי חזק במשנת מוהר"ן כדוגמא מרכזית לקושיות שאין עליהם תירוץ, רק לעתיד לבוא.

לכאורה, מדובר בנושא צדדי, שרק מי שאין לו מה לעשות בחייו, ודעתו פנויה עליו להתעסק ולהתפלפל בקושיות וחקירות פילוסופיות - נתקל בו. ואם כך, אין שום צורך להתייחס לכך אלא להמשיך בשגרת החיים הרוחנית המבורכת, בפרט להולכים בדרכו של מוהר"ן שהזהיר במיוחד באין-ספור פעמים וביטויים להתרחק מכל מיני חקירות באמונה [אפילו אלו המוזכרים בדברי הראשונים כמלאכים], ולהתחזק באמונה פשוטה 'כמו נשים ועמי הארץ' [כלשונו] (עיין שיחות הר"ן ה ועוד).

אך באמת הנושא הזה איננו צדדי, אלא משליך מאד על מהלך חייו של יהודי, ועל כל הגישה לעבודת ה' וקיום התורה. והעיסוק בנושא זה מאיר מחדש את הגישה למצבים השונים שכל אדם עובר בחייו - עליות וירידות הצלחות וכשלונות - ומלמד כיצד להתמודד עמם. וכמוכן, שאין כוונתנו ואין רשות בידנו לעסוק ביישוב הקושיא או לפלול סביב החקירה בנושא, אלא רק ללמוד מה ההוראה היוצאת מכך הלכה למעשה לכל יהודי.

מאמר זה נכתב בהמשך לנושא ה'התחזקות' שהתבאר בגליונות הקודמים (גליון 32-33) ועוד עתיד להתבאר בעז"ה בגליונות נוספים, אם כי הוא משמש גם כנושא בפני עצמו. והדברים ידלהן מתבססים בעיקר על המבואר בליקוטי מוהר"ן (סימן כא, וסימן סד), ובליקוטי הלכות (יורה דעה, הלכות דברים היוצאים מן החי, הלכה ד, אות לו-ג), ומחמת עדיניות הדברים מן הראוי לעיין בהם בפנים, ויהי רצון שלא תצא תקלה מתחת ידינו.

הסתירה והתירוץ

הנושא הוא כך:

מצד אחד - אחד מיסודי האמונה הוא שיש לאדם 'בחירה', וזה אומר שיש לו בחירה שווה ומושלמת בין טוב לרע, ובחירתו האישית, היא זאת שמשליכה על כל מהלך

דבר המערכת

בחירות!

הבחירות מאחורינו - על כל המשמעות שבדבר, החל מ'האסור להשתתף' ועד 'החובה להיות מהמעשים והעושים', למען מפלגה זו או אחרת, והכל למטרה של 'כבוד שמים' ו'הרבה גופי תורה התלויים בזה'.

הצניעות הקלה שנשמעת אולי מהדברים - איננה זלוזל חס וחלילה באף אחד מהצדדים, ולכן היא נכתבת כעת, כשכבר ממילא איננה יכולה לגרום קרירות לאף אחד 'למעשה'.

ולאחר מעשה - יכולים כולם להודות על האמת, שהבעירה העצומה סביב העניין [לפניו או לאחריו], שלא נראית דוגמתה אפילו לא בערב פסח או ימים נוראים, איננה מצביעה בדווקא על קדושה, ו'לא לזה התכוון המשורר'...

ומשכך, בהחלט יש כאן סוגיא הראויה ללימוד מעמיק, כיצד המילה 'בחירות' מצליחה להוציא את העולם כולו משינוי משקלו, ולהביא בני אדם - מכל הגילאים והשכבות והסוגים והעדות - ל'מסירות נפש' שאין כדוגמתה, עם מוכנות להפקיר את הכל כולל הכל; בין אדם למקום ובין אדם לחברו, כסף חברים ומעמד, וכל זה רק בשביל שפלוני או אלמוני [שלעולם אינני אמור לפגוש בו] יהיה 'ראש עיר' או 'נציג'.

אולי משום שהמילה 'בחירות' נוגעת במקום העמוק והרגיש ביותר - כאשר היא משתמשת במילת 'בחירה' שהיא נקודת החיים שלנו, ולכן, כשהיא מתעוררת לפתע ומקבלת ביטוי - מתגייסים כל הכוחות הטמונים שבקרבונו עבורה.

כנראה שכן. ואם כך, אילו נזכה נשכיל להבין 'הבחירה' הלזו, עומדת לפנינו לא רק אחת לכמה שנים, ובנושא שולי וזניח כל כך, אלא יום יום ושעה ושעה, ובנושאים חשובים וקריטיים הרבה יותר.

הבחירה האמיתית היא האם לחיות או למות, כלומר: האם לחיות חיים טובים ומאושרים של קרבת ה', ושובע מענג של קדושה [שאינו סותר עליות וירידות, הצלחות וגם כשלונות, שכולם יחד יוצרים את הניגון המיוחד של שירת החיים], או לחיות חיים שאינם חיים, חיי ריקנות ושעמום פנימיים, שאין בינם ובין עונג אמיתי ולא כלום.

ואילו נזכה ונשכיל זאת - אזי נגייס את כל הכוחות שבקרבונו, ונשקיע מליונים של כספים, כוחות ותעמולה, לשכנע את עצמנו לבחור בצד הנכון - והיה זה שכרונו.

ואכן, בשביל זה יש לנו את גדולי הצדיקים, שמוסרים נפשם 'לרדת אל העם' - ולהורות לנו דרכי חיים; מה הם החיים האמיתיים, וכיצד לבחור בהם. ועל כך יש לנו באמת מצוה דאורייתא [שאיננה מצות עשה שהזמן גרמא] 'ועשית ככל אשר יורוך'.

בגליון זה ניסינו לגעת, בחרדת קודש, בנקודה החשובה והיסודית הזאת ששמה 'בחירה', מין ית ונזכה.

ובחרת בחיים

הנושאים הבאים:

טבת - ממון ופרנסה א
 שבט - ממון ופרנסה ב
 אדר א - כבוד
 אד"ב - תוכחה
 ניסן - מחלוקת
 איר - הזמן והמקום

משתי הצדדים עד הקצה האחרון, בלי שום פקפוק וערפול. כלומר, עלינו להאמין באמונה שלמה וגמורה שיש לאדם בחירה, וכל העולם תלוי אך ורק בו, כי רק הוא משיפע על כל מהלך חייו ועל כל העולם. ובאותה מדה עלינו להאמין באמונה שלמה שכל מהלך העולם הוא רק על פי רצונו יתברך ועל פי תכניתו, וכל מה שהיה הוה ויהיה - הכל הוא רק על ידו והחלטתו ומי יאמר לו מה תעשה.

בדברי מוהר"ן מבואר (סימן כא) כל האפשרות שהיה לנו בחירה היא רק מחמת הקושיא והסתירה הזאת, ולעתיד לבא שאז תימלא הארץ דעה את ה', אז נתגלה ההבנה והתירוצ' על קושיא זאת - אך מאותו רגע כבר לא תהיה בחירה.

ייאוש או הפקרות

ומה למעשה?

בספרי המוסר המבוססים על חלק 'הנגלה' אנו רואים נטיה ברורה לצד 'הבחירה', כאשר הצד של 'הידיעה' אינו מקבל ביטוי כלל. לעומת זאת, בספרי המוסר המבוססים על חלק 'הפנימיות' ובפרט בספרי החסידות אנו מוצאים ביטוי גם לצד של 'הידיעה', כשחלקם אף נוטנים לזה דגש חזק ומבארים על פי זה פרשיות שלמות בתורה בגישה מחודשת.

במשנתו של מוהר"ן מברסלב מודגש כי הדגש צריך להינתן על שניהם **בשווה**, וההצמדות לצד אחד מהם על פני הצד השני - הוא בהכרח אינו נכון, כי כל נטיה לצד מסוים מתיימרת כביכול 'לתרץ' את הצד השני, ומאחר שבאמת אין בידנו תירוץ, אין לנו אלא להתייחס לשניהם בשוה.

וגם במציאות אנו רואים כן: מי שבחר להתמקד אך ורק בצד 'הבחירה' - יצטרך להתמודד הרבה עם שברון לב. כי עם כל הרצון לבחור בטוב, אין לנו אפשרות להצליח בזה בשלימות, שהרי 'אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', ומשכך, אנו נאלצים להיפגש שוב ושוב עם נפילות וכשלונות, שבאספקלריא של 'בחירה' בלבד - גורמת לשברון לב, כדורך, עצבות, ולבסוף אף לייאוש. מי שנוקט בגישה כזו, קשה לו גם להאמין באפשרות של 'תשובה', שאינה מסתדרת עם ההגיון של הצד 'הבחירה', כי איך אפשר לתקן את כל מה שהתקלקל.

ולעומת זאת, מי שבחר להתמקד אך ורק בצד 'הידיעה' - לא ירגיש שום אחריות על עצמו ועל מעשיו, שהרי הכל בידי שמים וממילא אין שום נפקא מינה לכאורה מה אבחר. מה שמביא מהר מאד ובהכרח לחיים של הפקרות והוללות, שאין ביניהם ולחי תורה ויהדות ואפילו לחיים אנושיים מינימליים ולא כלום. וכמובן שגם הוא יקשה עליו להאמין ב'תשובה', כי אין לו את מה לתקן...

במציאות העולם, רוב רובם המוחלט של האנשים (כולל הגוים) נוטים לצד 'הבחירה', כשהם מתייחסים לחייהם באחריות, ומרגישים שהתנהלות חייהם תלויה אך בהם ובבחירתם. ומסיבה זו בעצמה - רוב העולם שבור ומיואש. אך ישנם מיעוט מוכר של אנשים שדווקא נוטים לצד 'הידיעה', והם אלו שחיים בהפקרות מוחלטת, ללא צלם אנוש כמעט - לא דואגים לא למראה ולא ללבוש, ובוודאי לא להקמת בית וניהול סדרי חיים תקינים, אלא רק הפקרות והוללות 'איך שהולך הולך', ודווקא הם אלו שפחות סובלים מעצבות וייאוש, אך כמובן שהם לא 'זקוקים' לו, כי חייהם ממילא אינם חיים.

הבחירה והתוצאה

האמת של התורה היא כאמור להתמקד בשניהם, ולתת להם מקום שוה. כאשר הגישה הבסיסית והראשונה היא שיש לאדם 'בחירה'. ולכן עליו להתחיל את היום בידיעה שהכל תלוי בו, ועליו להיות אחראי על מעשיו - לסור מרע ולעשות טוב. אך באותה מדה עליו לזכור שהשם יתברך הוא זה שמנהיג את העולם, ולכן גם אם חלילה נכשל או נפל - אין לו להסתכל על כך, ובוודאי לא להישבר מכך ולהתייאש, אלא להמשיך בדרכו **כאילו לא היה**, ולהמשיך עם כל הבחירה והאחריות אל הצעד הבא.

את הגדרת העניין ניתן ללמוד ממעשה שהיה: בחור בעל תשובה, שמשפחתו התנכרה אליו והתנתקה ממנו - זכה בשעה טובה למצוא את זיווגו. מאותו רגע היה עליו להכין את חתונתו ואת כל הכרוך בכך **לבדו**, כשאין לו מוכר או גואל שסייע לו. ברגע מסוים הוא הרגיש שזה 'גדול עליו' ואינו יכול לעמוד בזה. בצר לו נכנס אל רבו והשיח לפניו את מצוקתו ושברון לבו. רבו התיישב לצדו, הניח את ידו על כתפיו ואמר לו בטון מבטיח: 'אני אתך! כל מה שלא תצליח - אני אעשה!!!'. באותו רגע קיבל בחבור כוחות, והצליח לסדר 'לבדו' את הכל.

כלומר, יש לכל אדם 'בחירה' מלאה, שמחמתה יש לו כוחות חזקים מאוד והוא יכול להצליח בזה. אך 'הלחץ' מכך שהוא חייב להצליח, ו'מהתוצאה' שתהיה אילו חלילה לא יצליח - עוצר אותו, ולא מאפשר לו להוציא לפועל את בחירתו ואת הכוחות הגלומים בו. משכך, היציאה לעבר 'מגרש' הבחירה - חייבת להיות מלווה בהרגשה ברורה שאומרת לו 'אל תדאג! מה שלא תצליח - יש מי שישלים עבורך, ואם יתכשל חלילה - יש מי שיתקן זאת!!!'. רק כך ניתן להצליח בבחירה.

בהגדרת הדברים: החילוק הוא בין 'הבחירה' לבין 'המעשה' ו'התוצאה'. הבחירה היא ההחלטה הפנימית של אדם אם לבחור בטוב או חלילה ברע. וההחלטה הזאת נמצאת לגמרי בידי, ועל זה הוא יקבל שכר או עונש. אך 'המעשה' בפועל וקל וחומר 'התוצאה' של זה - איננה בידי אלא ביד בורא עולם. ועל כן, גם אם חלילה נכשל וכתוצאה מזה הוא נכנס ל'בוץ', או קלקל את העולם ואת כל העולמות - אין לו לחשוב על זה כלל, כי זה לא בידי ולא קשור אליו.

מה שכן בידי הוא לחזור בתשובה, שבוה שוב מדובר בהחלטה פנימית לעשות זאת, ואת התוצאה של זה - ממילא איננו מבינים איך זה עובד ואיך זה מתקן, ואין גם צורך להבין, כי שוב - התוצאה איננה בידינו ולא שייכת אלינו. ולכן, הבחירה ב'תשובה' צריכה וחיבת להיות רק בצמוד עם האמונה ב'ידיעה'.

רשות הרבים

משכך, יש לתת הדגשה מיוחדת על ההליכה ברחוב אשר היא מועדת לכל מיני פורענות. אם ברוחניות - חשיפה למראות בלתי הולמים, חשיפה לתרבות הרחוב ולהתנהגות פראית, ואם בגשמיות - אינשי דלא מעלי שלצערינו לא חסר כמותם בשום מקום בעולם.

מסיבות אלו, יש לחנך את הילד לזריות וזהירות מיוחדת כשהוא הולך ברחוב. הרחוב אינו מקום טיול ואינו מקום לשחרור הנפש אלא להיפך: מקומו האמיתי של הילד היהודי הוא בביתו או בבית הכנסת או במוסד הלימוד שבו הוא מתחנך, ובו הוא אמור להרגיש בנוחות ושמחה. הרחוב הוא משכנו של היצר, ויש למעט את השוטטות בו ככל האפשר.

וכדברי הרבי מליובאוויטש ז"ע (בשיחת ש"פ האזינו תשכ"ו): "וההוראה בזה הוא לא כאותם האומרים אשר זריות הוא דוקא בעניין של מצוה ולא ברשות - ב"כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו", כי דוקא במצוות צריך להיות ענין הזריות, אמנם לא בענין הרשות. וזהו הוראה ממש מנהיג ישראל שאעפ"י שיעל משה כו', הנה זה היה ענין של רשות, הנה מ"מ מפסעו בפסיעה אחת והלך בזריות, והיינו שגם בדבר הרשות צריך להיות כזה ענין של זריות הגם שהלשון בזה הוא זריון מקדימין למצוות הנה מכל מקום צריך להיות כך בכל העניינים, גם בענייני רשות".

לאור הדברים מובן, ש'רשות הרבים' איננו רק במקום הפיזי ששמו רשות הרבים, אלא בכל דבר שמבטא 'ציבוריות', וכפי ההגדרה הנוכרת 'שאין בו חוקים וכללים מוגדרים ואין בו השגחה קבועה', שזה יכול להתבטאות גם כן בנושאים פוליטיים, או בסוגי עיתונים וכדומה - שהעיסוק בהם, בפרט עבור ילדים, הוא מועד יותר לפורענות, ולכן צריך 'להזדרז' ולקצר את השוטטות בהם ככל האפשר.

במדור 'סודות החינוך' המתפרסם בגליון זה, הובא מאמרנו בעניין החינוך ל'זריות', וכנספח לזה - ראיתי לעורר על עניין חשוב, שנוגע בהחלט למדת הזריות [אצל ילדים ומבוגרים כאחד], אך גם קובע פרשה לעצמו, והנני להציג כאן את הדברים.

בתורת החסידות מוגדרת רשות היחיד כרשות הקדושה (יחיד מלשון - יחידו של עולם, כינוי לקדוש ברוך הוא), ואילו רשות הרבים מוגדרת כרשות הסטרא אחרא, וככל שהמקום פרוץ יותר והומה אדם כך הוא נחשב יותר לרשות כוחות הטומאה, ולעומת זאת ככל שהוא מוקף מחיצות המורים על בעלות ומניעת הפקרות - הוא נחשב יותר לרשות הקדושה, עד כדי כך שרשות המוקפת שלשה מחיצות נחשבת כרשות היחיד לכל דבר, גם אם היא מעשית מקום הומה אדם בכל שעות היממה.

[ואמנם לפי רוב הפוסקים (שכמותם נפסק הלכה למעשה) נחשב ל'רשות הרבים' רק מקום שמיועד להליכת שש מאות אלף איש מדי יום (כפי הכרעת הבית יוסף בשולחן ערוך הלכות שבת. אך בראשונים לא מוזכר פרט זה של 'מידי יום') אך מכל מקום גם מקום שמיועד להליכת ציבור קטן נחשב ל'כרמלית', וחז"ל קבעו כי יש לעשות פעולות מיוחדות על מנת להעניק לו מעמד הלכתי של 'רשות היחיד'].

כל זה משום שמקום שאין בו חוקים וכללים מוגדרים ואין בו השגחה קבועה של רשות כל שהוא, הוא מקום מועד לפורענות, וגם בתת ההכרה הוא גורם להתפתחות כוחות היצר הרע, וכמאמר חרף הנאמר בשם צדיקי הדורות: מי שהוא יהודי שלם בביתו - הוא חצי יהודי בדרך (כלומר שהוא מקיל בסייג ודקדוקי הלכה), ומי שהוא חצי יהודי בביתו - הוא גוי מושלם בדרך.

משה: אני שמח לפגוש אותך שוב, יעקב.

יעקב: תשמע, בעקבות דברך קבעתי לעצמי לימוד בספר 'משיבת נפש', ואני מוכרח להודות שזה אכן 'משיב את נפשי'. אין ספק, זה פותח עולם חדש שמתייחס בפירוש לכל הנסיגות והקשיים, הנפילות וה'מעברים' [כמו שקוראים לזה בברסלב], וזה נותן המון חיזוק ותקווה.

אבל אחרי הכל, יש את ההרגשה בלב: 'מתי יהיה הסוף?' האם באמת נגור עליו כל החיים לחיות במצב של 'יעלו שמים ירדו תהומות'... יום אחד מלאך ויום אחד גאלג' [כומר]. האם לא שייך לחיות חיים רגועים של יציבות וקביעות בעבודת ה'?

משה: היטבת להגדיר את התחושה, וכמו שהפסוק מוסיף 'נפשם ברעה תתמוגג', כלומר, מלבד עצם ההתמודדות עם הקשיים והירידות, ישנה התמודדות עם עצם המצב העמום בו כביכול לא ברור מה התכלית מכל זה ומה יהיה הסוף כאן, והתחושה הזאת 'ממוגגת' את הנפש מאוד, כמו שמתבאר מלשון הפסוק.

אז הפתרון הראשון והיעקרי, הוא פשוט ללמוד שוב ושוב את יסודות ההתחזקות, וכאשר מתרגלים לחיות 'באמת' עם 'תורת ההתחזקות' - הדברים מחלחלים לאט לאט לתוך המוח והלב, עד שתופסים שאין אלו 'דברי התחזקות בעלמא', אלא הם יסודות היהדות ממש, וממילא מתרגלים שלא להסתכל על כל זה, אלא לשמוח באמת בכל נקודה שאנו זוכים לעשות נחת רוח להש"ת כל אחד ממקומו הוא, וזה בעצמו ממילא מחליש את הנסיגות, וממעיט את כמות ואיכות הנפילות.

אך עם זאת, כיון שהעלית את הנושא - אולי זו הזדמנות להיכנס לנושא נוסף, נושא קצת רגיש מחד, אבל יסודי מאד מאידך, והוא נושא 'הידיעה והבחירה'.

יעקב: אתה מתכוון לקושיא המפורסמת של הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ה), ובכן, איך היא קשורה לעניינינו?

משה: אכן, כפי שכותב שם הרמב"ם ישנה בעצם סתירה, כאשר מצד אחד אנחנו מאמינים באמונה שלמה שיש לכל אדם בחירה מוחלטת בכל פרט ופרט במחשבה דיבור ומעשה, ולאידך גיסא באותה מידה ממש, אנו מאמינים באמונה שלמה שהשם יתברך יודע כל מה שיהיה, והידיעה שלו פועלת שאכן כך יהיה [שזה הוא מהות הידיעה וכפי שהאריכו בזה, ואין עניינינו כאן להרחיב

ידיעה ובחירה

בדברים ידועים].

ואמנם הרמב"ם שם מנסה ליישב זאת, אך כבר כתב הראב"ד שם שאין בכך יישוב מספק, ואכן בספרים הקדושים ובפרט בדברי מוהר"ן [ליקוטי מוהר"ן סימן כא, סד, ועוד] מובאר בפירוש שהקושיא הזאת אין לה תירוץ 'בשכל אנושי' אלא יתגלה רק לעתיד לבוא. ובניתיים בעולם הזה עלינו להאמין בשניהם גם יחד במדה שווה, על אף שאי אפשר להבין איך זה ייתכן.

ובחזרה לעניינינו, לגבי המעברים העליות והירידות - עלינו להאמין באמונה שלמה שאחרי הכל, כל מה שקורה אתנו, הכל הוא בהשגחה פרטית נפלאה ומדוקדקת, 'כולל כל הירידות והנפילות', ויש בהם מהלך שמימי לצורך תיקון העולם, וממילא כשמסתכלים כך, הכל מקבל אור אחר.

יעקב: זה נשמע מפחיד, כביכול הותרה הרצועה. הרי התחנכנו כל ימינו שעיקר העבודה שלנו הוא בחלק של 'הבחירה', ואין לנו עסק עם חלק 'הידיעה' - שהיא אמנם אמת, אבל אי אפשר להשתמש עם זה בפועל בחיי היום יום.

משה: אז בוא ונעשה סדר. בכל הנוגע להחלטה מעשית - בוודאי אין מקום להשתמש עם 'הידיעה', וחלילה לחשוב על אפשרות לחטוא לבחירה. כי אנו מאמינים בשכר ועונש ומי שבוחר בריע וענש על כך - וזאת למרות 'הידיעה' שכל מה שקורה בעולם הכל הוא כביכול "תכנית האלוהית", אבל מחמת שהאדם עצמו עשה זאת בבחירה גמורה, הוא יענש על זה אם לא יעשה תשובה. אבל בכל הנוגע למה שכבר היה - על האדם להאמין שסוף סוף הכל מהש"ת, ועל ידי זה להתחזק.

ומחמת עדינות הדברים והקושי להגדיר זאת בצורה נכונה זהירה ומדוייקת, בפרט בכל הנוגע למעשה - אני מעדיף הפעם לשלוח אותך ללמוד את הנושא מתוך דבריו הקדושים הנפלאים והמדויקים של ר' נתן, שבבאר את העניין בהרחבה ברורה ובחירה [בהלכות סימני בהמה וחיה טהורה (הלכה ד, אות לו ואילך)], וחובה קדושה לראות את כל דבריו בזה, שהם יסודות החיים ממש [ציטוטים חלקיים מדבריו, בכדי טעימה בלבד - מובא בגליון זה במדור 'בית היין'].

בית היין

טעימה מתורת מוהר"ן על הנושא

ידיעה ובחירה

קטעים מובחרים מתוך ליקוטי הלכות הלכות סימני בהמה וחיה טהורה הלכה ד (אות לח-מב)

מומלץ לראות את הדברים במלואם בפנים

שני מיני בירורים - 'מלמעלה' ו'מלמטה'

יש שני מיני בירורים, דהיינו בירור אחד מה ש'אנו' בזה העולם צריכים לברר על-ידי מצוות ומעשים טובים. ויש בירור שני מה שהשם יתברך בעצמו מברר, כפי יכולתו. וישנו בירורים האלו - שהם 'מלמעלה' מה' יתברך, ו'מלמטה' בעולם המעשה - הם בחינות אחרות ואלו הן אלוהית דלעילא, שצריכים שניהם דקא.

שני הבירורים - נצרכים ומוכרחים

ובאמת שניהם אחד, כי באתערותא דלתתא אתער אעילא, פידוע, ואז נשלק התקון והבירור שצריכים לברר ולתקן על-ידי אותה המצוה, כי אחד בלא חברו אי אפשר להשלים התקון והבירור, כי האדם בלא ה' יתברך, בודאי אינו יכול לברר כי מה אנו ומה חיינו וכי' וכמו שכתב, 'אם ה' לא יבנה בית' שואן עמלו בוניו בו וכי'". וגם ה' יתברך בלא אדם, כפי יכולתו, אינו יכול לברר הבירורים בעצמו, כי רק בשביל זה ברא את העולם, בשביל האדם, כדי שיהאדם ידא עסק לברר ולתקן כל הבירורים פידוע, כי הכל מסר ה' יתברך ביד האדם, כמו שכתב, 'והארץ נתן לבני אדם'.

שני הבירורים - סותרים זה את זה

ואלו השני בחינות אף הם מתקבצים ואתחברים יחד אי אפשר להבין בשכל אנושי בשום אופן. כי לכאורה כפי שכל אנושי הם נראים כסותרים זה את זה חס ושלום, כי באמת אנו צריכים לעסק בתקון העולם על-פי התורה והמצוות, כי כל העולם לא נברא כי אם בשביל זה, בשביל האדם הפעל בחירה שהכל תלוי בו פידוע. ואף על-פי-כן בודאי הכל על-ידי הקדוש ברוך הוא בלבד. ואפילו כל עסק התורה והמצוות וכל המעשים טובים הכל מאתו יתברך. ובודאי אי אפשר להבין שני הבחינות אלו יחד ואסור לבקש בתחירות פאלו כלי, רק לסמוך על אמונתו לברר.

הסתירה בין הידיעה והבחירה

פי חקירה זאת היא בחינת הידיעה והבחירה שאי אפשר להבין ולהשיג בשום אופן. כי 'הידיעה' היא בחינת הנהיגה והתקון שנעשה על-ידי ה' יתברך לברר פדועו. כי הידיעה של ה' יתברך הוא הוא רצונו, כי כמו שרוצה, כן יהיה פדועו. והנה ידענו מה שיהיה, כי ידע שיהיה כמו שהוא רוצה, כי הכל פדועו. ומצא, שהידיעה הוא בחינת התקון והבירור הנעשה על-ידי ידעו ורצונו. וה' יתברך' היא בחינת התקון והבירור שנעשה על-ידי ידעו ורצונו. וה' יתברך' הוא בחינת התקון והבירור שנעשה על-ידי ידעו ורצונו.

אסור לחקור בזה - אלא לסמוך על אמונה

ואסור לבקש בחקירות אלו כלי, כי הם בחינת מקיפים שאי אפשר להשיג בזה העולם כלי. על-כן אנו מחזקים לעשות את שלנו לעסק בעבודת ה' בכל כחנו. ואנחנו נעשה מה שמשל עלינו וה' יתברך יעשה את שלנו לסייע אותנו בעבודתו ולהשלים בירור רצונו. וה' יתברך ואסור לחקור בענין זה כלי, רק לסמוך על אמונתו לברר.

'אחת' דבר אלוקים - 'שתיים' זו שמעתי

וזה בחינת (התהלים סב, יב) 'אחת דבר אלקים שתיים זו שמעתי' כי על לאלקים וזה ה' חסד וכי', הינו שפילל התורה היא בחינת 'אחת' דבר אלקים, שבאמת הוא רק בחינה אחת, אבל אצלנו נשמע תדבר כ'שתיים'. וכפירש והולך מה הן השתיים שכן 'אחת' באמת; א. 'פי' על לאלקים' - שעשר העו והתגברת להכניע הסטרא אחרת והקלפות, הוא לאלקים, כי הכל מאתו לברר פדועו. ב. 'ולך ה' חסד' כי אמתה תשלם לאיש כמעשהו' - כי אף על-פי-כן צוה עלינו דקא לעשות והוא בתקוה משלם לאיש כמעשהו, פאלו היה הכל נעשה על-ידי האדם לברר פדועו.

'אם אין אני לי מי לי - וכשאני לעצמי מה אני'

וזה שאמר התנא, 'אם אין אני לי מי לי ואי אפשר לעצמי מה אני וכי'. הינו פדועו, כי עקר העולם נברא בשביל הבחירה ועל-כן בודאי אני מברר לעבד את ה' יתברך בתורה ובמעשים טובים ואם אין אני לי מי לי. ואף על-פי-כן אני בעצמי איני יכול לעשות ולתקן שום דבר בלעדי יתברך. המשך בעמוד הבא <<<

סיפורו של הרב יוסף אג'מי - מחשובי האברכים בביתר עלית

זרים. כשראה שאני לא מתעניין בזה - אמר לי: 'התפללת על זה? הודית לו ש'לא'. משכך, לא הניח לי עד שהבטחתי לו שאתפלל על זה.

ואכן, באותו יום בתפילת ערבית פנית לבואר עולם במילים פשוטות ואמרת לי: "אם אתה אמת הדברים שבפי אותו יהודי, ויש אמת בעניין הנסיעה לאומן - תסבב את העניינים באופן שאתקרב לשם בצורה הכי חזקה שיש, ואם לאו - תסבב את הדברים באופן שאתרחק משם בצורה הכי חזקה שאפשר", והוספת: 'אינני מתכוון לעשות עוד צעד אחד בנידון - רק לסמוך עליך שתוליך אותי כרצונך'.

סיימתי את תפילתי, והשלווה חזרה למקומה. ידעתי שעשיתי את שלי ואני יכול להמשיך את חיי בשלווה ואראה כיצד יפול דבר.

המופת הראשון:

הנה, לא חלפו אלא מספר שעות, ולמחרת בצהריים נסעתי עם חמי לכמה קברי צדיקים, והנה באמצע הנסיעה הוא פונה אלי מיוזמתו ומספר על יהודי מבוגר עשיר שנוקד לישועה באיזה משפט שהיה לו, והוא רוצה מאד לנסוע לאומן ולהתפלל על כך, אך מצבו הבריאותי אינו מאפשר לו זאת, ולכן הוא מחפש מישהו צעיר שיסכים לנסוע עבורו - והוא ישלם כמובן את כל הנסיעה, הוויזה, וההוצאות הנלוות, ואף יוסיף תשלום מוכבד...

רעדתי, פשוט כך, רעדתי למשמע הדברים. הרגשתי איך נפתחו השמים ואראה מראות אלוקים. זה עתה התפללתי על אות או מופת, והנה לא חולפים כמה שעות וזה מגיע. מרוב התרגשות ענית לו מיד 'כן, אני מוכן'. הזדרזתי לחזור לביתי ולדבר על כך עם בני הבית. ומשקבלתי את רשותם - הודעתי על החלטתי הסופית, ולאחר כשבוע מצאתי את עצמי בשדה התעופה.

המופת השני:

הגעתי לאומן, ולאחר שהתמקמתי - התכוונתי ללכת לציון הקדוש ולומר את 'התיקון הכללי'. לא ידעתי מילה וחצי מילה מה זה ברסלב, מי זה מוהר"ן, ומה עניינו של המקום כאן. פשוט 'הובאתי' לכאן ואני הולך בפשטות לעשות את מה שצריך לעשות כאן.

והנה להפתעתי, ברגע שנכנסתי פנימה ונגעתי בציון הקדוש - התפרצתי לפתע בכי חסר מעצורים, הרגשתי כיצד כל כולי מתפרק מול הציון הקדוש, כשאינני יודע את נפשי. ניסיתי בכל כוחי לעצור את הבכי ללא הועיל, רק לאחר שלש שעות הצלחתי לזוז משם, כשאני מרגיש כמו תינוק שנולד.

הגיע ליל ראש השנה, ולאחזתי גיליתי שהכרטיס אותו רכשתי עבור הסעודות - איננו תקף, ונשארתי ללא אוכל, כפשוטו. באותו רגע התפשטה בלבי שמחה עצומה - ונכנסתי לציון הקדוש כולי מאושר, כשאני אומר ספק לעצמי ספק לרבינו: זהו, כנראה נהיית לגמרי רוחני ואינני זקוק יותר לאוכל גשמי... כמובן שבהמשך

התנצלות: לשאלת רבים - פרק ג' של הסיפור המרגש [שהופיע בגליונות 31-32], מתעכב לעת עתה. בינתיים נתקדם לסיפורים נוספים, מרגשים אף הם. ובעז"ה עוד חזון למועד בקרוב.

הרקע:

נולדתי וגדלתי בארץ נכר במדינת ארגנטינה, ושם עברו עלי ימי ילדותי ובחרותי. גדלתי במשפחה מצוינת בלע"ר, אבי שליט"א הוא תלמיד חכם וירא שמים, ואמי מורת אף היא אשה מיוחדת במינה, ושניהם גם יחד בוערים באש של אמונה וקדושה ואהבת התורה, ואכן זכיתי לקבל חינוך מיוחד שמלווה אותי בכל צעד ושעל עד עצם היום הזה.

בבחרותי למדתי בישיבה חשובה בארגנטינה שם קניתי חכמה ודעת, אך יחד עם זאת קניתי התנגדות חריפה לחסידות בכלל ולברסלב בפרט. המשגיח של הישיבה דאג להדגיש בכל הזדמנות שמדובר בשגעון של ממש, ואין לנו חלק ונחלה אתם. בסביבת מגורי אף לא הייתה הזדמנות לפגוש אנשים שכאלו, ולכן הדברים קנו שביתה בלבי, כשהדבר מנוי וגמור עמי שהנושא הזה הוא 'מוחוץ לתחום'.

הזדמנות אחת אף נקרה לידי קונטרס 'תיקון הכללי', וכשהראיתי אותו לאחד הרבנים באזור מגוריי, שהוא תלמיד חכם מופלג ומתמיד עצום - הוא החווה בידו תנעות ביטול ואמר לי 'זה הכל שטויות', ובשבילי זה היה מספיק... בהזדמנות נוספת הזדמן לידי ספר 'סיפורי מעשיות', וקראתי אותו בשקיקה, ואף אמרתי לעצמי 'מוכרח להיות שיש כאן משהו, לא ייתכן שאדם רציני כותב ספר עם סיפורים מוזרים כאלו - סתם', אך משאל היה בידי קצה חוט, הנחתי אותו והמשכתי בדרכי.

הפגישה הראשונה:

בהמשך ימי בחרותי זכיתי לעלות לארץ הקודש ללמוד באחת הישיבות הקדושות, וכאן יצא לי לפגוש מעט יותר את עולם החסידות, שהחמימות שבו קצת גרמה לי קנאה, אך לא יותר מכך. לאחר כמה שנים מצאתי את זיווגי, כשהפתעתי היא מספרת לי שאביה מעיין קצת בספרי חסידות ואף בספרי ברסלב - מה שגרם לי לרתיעה כי עם 'מושוגעים' אין לי עסק, אך היא מיהרה להרגיע אותי שאין בכך השפעה מעשית בחיי היום יום.

כך התחלתי את חיי הנישואין ברגל ימין בנחת ובשלווה, כשלא הרגשתי שחסר לי משהו. שקדתי על תלמודי כאברך מן השורה והרגשתי בסדר גמור. עוד קצת שטייגען ואני נכנס למערכת של גדולי הדור.

ביום מן הימים, סמוך לראש השנה - הזדמן לי לנסוע בטרעמפ, וזו פנה אלי בעל הרכב, והתחיל לדבר אתי על ברסלב ועל נסיעה לאומן. מטבע הדברים ולאור הרקע ממנו באתי - הסתכלתי עליו בסלידה ובבוז כמי שאינו מן היישוב, מה עוד שלא הרגשתי שום חסרון שאצטרך בשבילו לבקש משהו 'בשדות

בגליונות הבאים יופיעו בעז"ה סדרת מאמרים ב'יסודות הזינוך' - המיוסדים על משנת גדולי החסידות, ובפרט על פי משנתו של מוהר"ן מברסלב. מצפים לתגובתכם. המערכת.

פרק ב - מידת הזריזות

זריזות בכלל

אחת מתכונותיו של ילד קטן, היא מידת העצלות. באופן פשוט הנהגת הרפיון והחולמנות, נובעת מכך שילד קטן עדיין אינו מרגיש שהאחריות בכל נושא וענין הקשור אליו מוטלת עליו, למשל להתלבש, ללכת בזמן למוסד הלימוד, לזכור לקחת את תיק האוכל ולהחזירו.

פעמים ההורים גורמים להחרפת מידה זו של ילדם, בכך שבמקום להטיל את האחריות על הילד (או הילדה), ולגרום לו להבין כי האחריות על תפקידיו מוטלת עליו ואך עליו, הם מטילים ביוזעו או בלא יודעים את האחריות על עצמם, ואז כאשר הם רואים כי הזמן מתאחר והילד מתמהמה, הם מסייעים לו להתלבש מתוך לחץ שיאחר להיידר או בית הספר (גם כשלפי גילו הוא יכול ומסוגל להתלבש לבד), או כאשר מסייעים לו לאכול (גם כאשר הדבר אינו מתאים לגילו), כשאנים יורדים לשרש הענין וחובת החינוך המוטלת עליהם.

דעת תורה בנושא זה היא הפוכה: על ההורים מוטל אחריות לחנך את הילדים לאחריות מליאה בעצמם על כל מעשיהם, ובכלל האחריות מוטלת השלמת המטלות המוטלות על הילד בזריזות.

זריזות במצוות

במיוחד מוטלת חובת החינוך לזריזות בקיום מצוות התורה הקדושה. וכמוכח בגמרא (בפסחים פט ב) כי בזמן חז"ל היו יהודים יראי שמים, שנהגו להודיע לבני משפחתם, כי מי מהם שיגיע ראשון לירושלים, יזכה שקרבן המסח יעלה בחלקו, ורק על ידו ומכוחו יקבלו שאר האחים והאחיות את חלקם.

יתירה מכך - כותב החתם סופר (פרשת וילך, ד"ה ויקהל), על ההורים מוטלת חובה להביא לידי הילדים אתגרים מיוחדים שישירשו בקרבם את מידת הזריזות. זאת גם הסיבה לכך שישנה מצווה להביא את הטף לירושלים יחד עם ההורים העולים לקיים מצוות "יראה כל זכורך את פני האדון ה'", בשלשת רגלים, הרי זה "כדי ליתן שכר למביאיהן", כדי שתהיה הזדמנות להורים לאתגר את הבנים במצוה זו, שטעונה עמל רב - בהליכה הארוכה מאוד לפעמים, וזריזות מיוחדת, ולתת שכר וכבוד מיוחד לילד שמקדים לבא לפני אחיו ואחיותיו.

מכאן אנו לומדים שהזריזות אינה אמצעי לחסכון זמן או נגיעת ביטול תורה וכיו"ב, אלא מטררה, והיא נחשבת לפתח הראשון והצד ההתחלתי לכל מעלות הקדושה, כמו שאומרת המשנה (סוטה פרק ט): רבי פתח בן יאיר אומר, זריזות מביאה לידי נקיאת, ונקיאת מביאה לידי טהרה, וטהרה מביאה לידי פרישות, ופרישות מביאה לידי קדושה, וקדושה מביאה לידי ענוה, וענוה מביאה לידי יראת חטא, ויראת חטא מביאה לידי חסידות, וחסידות מביאה לידי רוח הקדש. ורוח הקדש מביאה לידי תחית המתים, ותחית המתים באה על ידי אליהו וכור לטוב.

זריזות - קדושה

בפועל, מעלת הזריזות גדולה ועצומה כל כך, עד שכמעט ניתן לומר כי כל מעלות הקדושה כלולות בה (כפי שאכן משמע מלשון המשנה). ועד כדי

הסתדרו העניינים על הצד היותר טוב.

המופת השלישי:

לאחר ראש השנה כשיקרת בציון התפללתי - כפי שנהוג בעולם - על דברים גשמיים, הייתי באותה תקופה במצב כלכלי דחוק, כשאפילו את הוצאות החגים לא ידעתי מנין להשיג, והתפללתי על כך, וכן על עוד כמה דברים בסגנון זה.

והנה כשהזרתי לארץ הקודש, קבלתי הודעה שאותו יהודי עשיר ששלח אותי - הצליח במשפטו, ומשכך, החליט לשלם עבורי את כל הוצאות החג. הייתי אז במצב כלכלי דחוק מאד ואכן דאגתי מנין אשיג את הוצאות החג, והנה קבלתי אותם ובריוח. כמו כן קיבלתי באותם ימים הצעה להצטרף לארגון קירוב רחוקים, שהחזיק אותי כלכלית בריווח למשך תקופה ארוכה. וכן שאר העניינים שהתפללתי עליהם הסתדרו להפליא.

אני מוכרח לציין, שכל זה היה רק בנסיעה הראשונה. אבל בנסיעות הבאות שהיו וכפי שתיכף אציין - לא העזתי יותר לבקש על גשמיות. ולא רק שם, אלא מאז התקרבותי לברסלב - בכל פעם שאני מגיע לקברי צדיקים, אני מרגיש בושה להתפלל על גשמיות, ואני מנצל את ההזדמנות רק לתפילות על רוחניות.

ההתקרבות:

כמובן שלאחר פתיחה שכזאת, לא יכולתי

להפסיק את המנגינה, ומאז בכל ראש השנה התחלתי לנסוע, ובוה - פחות או יותר - הסתכמ הקשר שלי לברסלב. רק לאחר כמה שנים, התחלתי לשמוע על העניין הנפלא של 'התבודדות', וכשהתחלתי לעשות את זה - התחלתי לטעום טעם אמיתי של קרבת ה' תמידית, עד שהעניין הפך להיות לחם חוקי שלי ושל משפחתי.

לאחר תקופה נוספת, התחלתי ללמוד גם את הספרים, למדתי תחילה את הספרים היותר פשוטים, וגיליתי איך החיים שלי מקבלים טעם ומשמעות, וכל העבודת ה' הופכת להיות משהו חיוני ומלא טעם וחיות, ובהמשך הרשיתי לעצמי להתחיל גם לימוד בספרים העמוקים יותר, שהם ליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות, שזה כבר הגן עדן בעצמו, וכעת בראש השנה של שנה זו זכיתי לעשות את הסיום הראשון על הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן', מי יתן ונזכה.

לסיום אציין בהודאה לה', שכעת בסייעתא דשמיא הגענו לסגירת מעגל, כאשר בני בכורי שיחיה בא ברית האירוסין בשעה טובה. וגם בזה ראינו יד ה', כאשר בני שיח' התעקש על כך שזוגתו תהיה כזאת ש'רוצה' ברסלב ולא רק 'מסכימה', ובחסידי שמים אכן היא נמצאה מעבר לים בהשגחה נפלאה, ויהי רצון שזיכו לבנות בית נאמן בישראל בדרכו הנפלאה של רבינו הקדוש זיע"א.

אחרת, עד שהרגל זה יהפך אצלם לטבע.

זריזות בזהירות

כמובן שחשוב להדגיש לילדים, כי ביצוע מעשה בזריזות אינו התנהגות בפראות וביצוע המעשה בחוסר אחריות תוך כדי גרימת נזק לחפצים או לסובבים, אלא להיפך: הנהגת הזריזות האמיתית היא כאמור חיבור בין תנועות המחשבה לתנועות הגוף, היא המשך של הנהגת הזהירות שהיא הנהגה של מחשבה מעמיקה בכל דבר וענין, וכלשון המשנה (מסכת כלה פרק שני): **זהירות מביאה לידי זריזות**, וכפירושו של רש"י (במסכת עבודה זרה כ, ב המביאה את לשון המשנה) כי הכוונה במילה זריזות היא לאחריות ולשמירה מתקלות. המציאות מוכיחה כי ילדים שמתנהגים בזריזות הם גם בוגרים יותר, ומוחם ילדים המתנהגים בעצלנות וחולמנות.

מכיון שילדים אינם מבינים תמיד את ההבדל בין זריזות לחולמנות, לכן כדאי להקציב בתחילת חינוכם, זמן קצוב לכל פעולה: כך וכך דקות להתלבשות, כך וכך דקות לרחצה וכדומה, ולרוזם לזה בדרכי החינוך השונות כגון פרסים ומבצעים. כאשר הילד מביט על השעון, ויודע כי כאשר הממוג הגדול עובר לספרה הבאה הוא אמור להשלים את הפעולה, מקבל הזמן אצלו משמעות ברורה ומוחשית יותר, והאחריות שלו לבצע את פעולותיו בזריזות ואחריות, גוברת.

סדרת המאמרים על 'יסודות החינוך'
נכתב על ידי הרב יהודה וינגרטן ראש מכון 'יסוד החסידות', ועורך הספרים 'חסידות מפורשת'. לקבלת סדרת המאמרים: יסודות החינוך, תורת הנפש, פרשת השבוע ועוד - על פי תורת החסידות - ניתן לפנות למייל: H3268992@gmail.com

זאת היא המעלה המיוחדת של הזריזות בקיום מצוות. אך יסוד זה הוא גם שורש ובסיס למעלת מידת הזריזות בכללותה, וחובת חינוך הילדים לזריזות. וכמובן בדברי רבינו מוהר"ן **מברסלב** זי"ע (בליקוטי מוהר"ן, ריש סימן כא): כי שורשה של מידת הזריזות היא במוח, ולשון קדשו - **"התלהבות הלב נולד מחמת תנועת השכל, כי טבע התנועות שמוליד הם, ולפי מהירות תנועות השכל, כן מוליד הם בלב"**. דחינו שבשעה שהמוח מעוניין בפעולה כל שהיא והוא חושב אודותיה מתוך חשק בנייתו כל פרטי הענין, מולידים מחשבות אלו תנועות בכל חלקי הגוף, המושפעים תמיד באופן ישיר מפעולות המחשבה. נמצא כי כאשר האדם מחבר את פעולות הגוף מיד עם תנועות המחשבה, הוא גורם בכך לחבר את הדעת - כללות כוחות השכל, והמעשה - כללות כוחות הגוף, - דבר שהוא כידוע לעוסקים בתורת החסידות - בסיס לכל עבודתם של בני ישראל בעולם הזה.

מסיבה זאת, למרות שעיקרה של מעלת הזריזות היא במעשה מצוה אשר יש לסמכה למחשבת המצוה ככל האפשר, מכל מקום רגילותו של הילד להנהגה של זריזות באופן כללי, כמוה כפעולה ישירה לחיזוק כוחות המחשבה, מכיון שמעלתה של הזריזות היא בהיותה מחברת בין המחשבה למעשה, ואילו מעשה שנעשה בעצלנות וברפיון - נעשה ללא מחשבה ודעת.

מסיבה זאת מעלת הזריזות אינה דווקא בדברים של קדושה, אלא בכל ענין וענין, ולכן מומלץ מאוד לחנך את הילדים באופן קבוע לעשות כל דבר בזריזות ולא מתוך חולמנות, מבלי להבדיל בין הלבשה, רחצה, עזרה בבית או כל פעולה

סיפורי מעשיות

פרק י

נחזור שוב על השורות המתארות את אורחות חייו של התם הקדוש:

'התם למד מלאכת רצענות [סנדלרות]... ולא היה לו פנאי אפילו לאכול... רק בשעת הפולאכה, בשעה שהיה נוגב בפנצ'רץ והיה מכניס ומוציא החוט העב של התפירה פנצ'רץ הרצענים, אז היה נושף תתיכת לתם ואוכל'.

אז שמנו לב שהתם רק מלא שמחה תמיד, ובעוד שברך כלל שורת הסיכום נרשמת רק בסוף הסיפור, הרי ששורת הסיכום בחייו של התם רשומה מיד בהתחלה, כאשר התם בעצמו עודנו מתקשה אפילו במלאכה פשוטה כמו ייצור נעליים, והקושי הזה גורם לו להתפרנס אך בקושי..

כדאי אולי שנשים לב למילה 'פנאי', זה בעצם כל השטח שנשאר לנו מחוץ למחויבויות כמו עבודה והתעסקות בצרכים הכרחיים.

מקובל לחשוב שאנשים שיש להם פנאי הם בדרך כלל אנשים שמתפרנסים טוב יותר, יש להם פחות דאגות על הראש, והם יכולים להרשות לעצמם.

לחכם שלנו היה פנאי, וזה כתוב כבר בתחילת דרכו כשהוא חושב על עתידו לאחר שמאס בעבודה שבח לעצמו בחנות הבדים, מגיע החכם למסקנה 'מה לי לעבודה זו? הלא העיקר זו רק התכלית, דחינו לישא אישה ולהתפרנס, ובכן 'עדיין איני צריך להסתכל על זה, על זה יהיה פנאי להבא בשנים הבאות'.

הרב דוד גבירצמן

התם הקדוש, דווקא מחוסר פנאי, חווה את השמחה תיכף ומיד, תוך כדי עבודה והרבה לפני שהוא עצמו מגיע למעמדו המושלם. כעת מביעה דמותו המיוזגת של התם תמונה חדשה לגמרי: אנשים בדרך כלל עובדים כדי להתפרנס ומתפרנסים כדי לאכול, רוב הזמן הם עובדים וכמה זמן הם כבר אוכלים? לא הרבה, אחרת לא יהיה להם מה לאכול...

אנשים רגילים עובדים עבור אחרים, מייצרים מוצרים שיסבו עוג לקונים, הם עצמם מממשים את עבודתם רק אחרי שהם נפרדים מפרי מעשיהם ומיגיע כפם ומקבלים תמורה כספית.

התם חי אחרת. הוא עובד ומייצר את מה שהוא אוהב, הוא מתענג מנעלים משולשות ולא אכפת לו בכלל מה אומרים עליו האנשים ברחוב. והוא גם מקבל תמורה כספית, לא גבוהה אמנם אבל בהחלט מתגמלת בהתחשב בעובדה שהמלאכה בעצמה מוצאת חן בעיניו ואת הסיפוק הוא מקבל ממעשה ידיו ולא רק מתמורתם הכספית.

הרעיון הזה מתבטא באופן בו חוטה התם את ארוחותיו: 'בשעת הפולאכה, בשעה שהיה נוגב בפנצ'רץ והיה מכניס ומוציא החוט העב של התפירה פנצ'רץ הרצענים, אז היה נושף תתיכת לתם ואוכל'.

בניגוד לבעלי מלאכה אחרים, התם ניזון תוך כדי עבודה, יחד עם השתלחת החוט העב של התפירה, הוא נושף גם תתיכת לחם. עובד וניזון, עמל ושבוע.

ולכן הוא גם היה 'רק מלא שפחה תמיד'.

החכם מבין שיש תכלית והוא אפילו יודע לומר שהיא העיקר, אבל את העיקר הזה הוא דוחה וממקם בתוך תחום ה'פנאי', כשיהיה לי פנאי, ומה היום?

ובכן, גם היום יש לו פנאי, 'כעת טוב לי להיות משוטט במדינות להשביע עיני בעולם', סוג של עיסוק לשעות הפנאי, לא?

החכם שרוי בתודעת 'פנאי' וזו הסיבה שאין לו פנאי להגשים את התכלית, הוא אכן מאמין ומסכים שהעיקר היא התכלית, ומתוך מחווה של הערכה וחשיבות הוא ממקם את הדבר העיקרי והחשוב הזה במקום הכי ראוי מבחינתו... בפנאי. והפנאי הרי לא יברח...

התם הקדוש ניחן בחוסר פנאי, הוא לא היה מאותם אנשים 'מוצלחים' שהפנאי עומד לרשותם, ובגלל שלא היה לו פנאי, גם לא היה לו לאן לדחות את התכלית, והוא הגשים אותה תיכף ומיד, כאן ועכשיו.

אולי כעת יש בידינו קצה חוט להבנת סוד השמחה של התם.

שמחה היא תחושה שמופיעה בסוף, כשיש מספיק סיבות טובות כדי לחוש בה. החכם עצוב ולא שמח משום שעליו להספיק להיות משהו ששווה להיות, וככל שהוא מתקדם אל היעד החסרון הפנימי רק גדל ומקבל עוד ועוד תיאבון. התכלית שהיא הנקודה שמציתה את השמחה נדחית ומתפזרת בתוך מרחבי ה'פנאי' המתעתע, והשמחה מצטיירת בעיניו כנחלתם של הטיפשים ובישי המזל.

על הפרק

בעדר של יעקב

כידוע, נשמות ישראל זה משהו מאוד גבוה, עם ישראל עבר מהלכים של התהוות, של התגלות והתגבשות כאן בעולם. היינו צריכים לרדת למצרים ושם עברנו כור היתוך, לפני שיצאנו עם משה ועמדנו, כל שישים ריבוא נשמות ישראל למרגלות הר סיני, קיבלנו מהשם יתברך את התורה והפכנו לעם.

אבל עוד לפני כן - אומרים הצדיקים שמבינים מה שהם אומרים, למרות שאנחנו לא מבינים - כבר התחילה עבודת הבירור של נשמות ישראל ע"י האבות הקדושים. הפעם הראשונה שבה התקבצנו כולנו והתבררנו הייתה בתור כבשים בעדרו של יעקב אבינו.

יעקב אבינו רעה את צאן לבן, הוא ביקש את שכרו, לבן רימה אותנו, והקב"ה עשה לו ניסים מחוץ לטבע, נהיו לו שישים ריבוא צאן. בצאן הזה נאספו שישים ריבוא נשמות ישראל לראשונה. יש בזה משהו מרגיע, תודו, להיות כבשה אצל יעקב. הוא היה רועה כזה מדהים ורחמן, הוא ידע מה הוא עושה, ואנחנו היינו בעדר שלו. כולנו היינו שם בתחילה.

פכים קטנים

כשיעקב עזב את לבן, הוא היה מאוד מאוד עשיר. הוא הלך עם משפחתו ועם כל רכושו, וכשהוא חונה בעבר הירדן, ליד נחל יבוק, הוא נזכר שהוא שכח פכים קטנים, וחזר בשבילים.

המשמעות הכלכלית של פכי השמן הקטנים האלה, היא כמו שמישהו שיש לו חמש מאות מיליארד דולר, ילך באמצע הלילה את כל הדרך חזרה כי נפלו לו עשרים סנט.

מה העניינים? עשרים סנט! אתה מולטי מיליארדר!

ולא רק זה, אתה מייצג את הקדושה ובעולם מתחוללת מלחמה קשה בין הקדושה לבין הטומאה ואתה הולך וחושף את עצמך לסכנה מאוד גדולה. אתה הולך בלילה יחיד וחוזר על עקבותיך, בשביל להביא כמה פכים קטנים, כשאתה יודע שכוחות האופל מחפשים אותך. מדוע?

לא מותר על אף אחד

אומרים הצדיקים שבפכים הקטנים שיעקב חזר לקחת היו מגולגלות איזשהן נשמות, סוף הנשמות, סוף עם ישראל, הקצוות, שאפילו כבשים הם לא היו, אבל הם היו בפכים הקטנים. וצדיק, צדיק אמתי שמבין מהו עם ישראל, לא מותר על אף אחד אף פעם.

בשביל זה הוא חזר.

אחרי חטא העגל, השם אמר למשה: "הרף ממני ואשמדים", אכלה את עם ישראל ואוציא ממך עם חדש, יותר מבורר, יותר מתוקן. בתגובה, אמר משה רבינו את המשפט המדהים הבא, שחל על כל אחת מאתנו במלוא משמעותו. הוא אמר: "מוטב יאבד משה ואלף כמשה, ולא תיגזר ציפורנו של הפחות מישראל".

הוא באמת אמר את זה! איפה המציאות שתהדהד לי את זה, שתגיד לי: את יודעת מי את? משה רבינו מסר את נפשו עבורך. הוא הסכים למות ולהימחות ובלבד שלא יקרה לך כלום כי את קדושה ומיוחדת ומופלאה כל כך!!

הדיבור הזה היה בתחילת היותנו לעם, והיום, יותר משלושת אלפים שנה לאחר מכן, הגלות מהדהדת לנו את הקולות הכי הפוכים. אנחנו מוקפים דיבורים ומבטים שוללים ופוסלים, מבקרים ומגנים,

עד עלות השחר

מתנשאים ומעיפים... במערכת החינוך יש לפעמים הרגשה של קופסאות שימורים על פס יצור, אם יש קופסא שנפגמה, צריך פשוט להוציא אותה... היא מזוהמת, לא מתאימה, מכערת... שילך לצבא... שימלא את המכסות... כל כך רחוק מ"מוטב ימות משה"...

מה היא תצמיח?

יעקב אבינו מוסר נפש וחוזר להילחם על הפכים הקטנים. ושם הוא נלחם עם המלאך של עשיו, "ויאבק איש עם עד עלות השחר".

"ויאבק" אומר רש"י, "ומנחם פירש ויתעפר". מלשון עפר. אבק זה כמו עפר דליל. יש פה מאבק מאוד גדול ומשמעותי בין הקדושה לבין הטומאה, והמאבק הזה קשור לעפר.

העפר, האדמה, הוא בעצם הכי כלום, שום דבר. מצד שני, הכול גדל בעפר. כל דבר שתשים באדמה, גדל. האדמה תיתן לו את כוחה. האדמה כשלעצמה היא שום דבר. אבל היא יכולה להצמיח כל דבר.

באבק, לעומת זאת, לא צומח כלום.

הסטרא אחרא הגיע למאבק וגם הביא אתו את בת זוגו שנקראת לילית. הצדיקים אומרים שהרבה מהמשמעות שלה רמוז בשם שלה, כל קולות הלילה שממלאים את העולם הם היא. כל המלנכוליות. כל העגמומיות והייאוש הכבד.

קול מבטל, זה הקול שלה. קול של אבק, של כלום לא קורה! כלום לא צומח! מה כבר יכול להשתנות? ואם כן עשיתי משהו, מה זה כבר שווה?

זו המהות שלה. עם זה היא מנסה לחדור לתוכנו. אם אנחנו לפעמים נאחזות מין תחושה כזאת עצובה, נמוכה ומובסת, שנדע מי מנגן בנו עכשיו, את ההמנון של מי אנחנו שרים, של גברת ס.א...

לכולנו יש לפעמים רגעים של כאב מאוד גדול וצער מאוד גדול, אנחנו לא אמורות להכחיש את הכאב ואת הקושי, אבל המאבק הוא על השאלה האם החיים בכללותם מקבלים צליל סיכום מלנכולי. יש מצבים, יש קשיים, יש לבטים, אבל איזה ניגון עולה מהחיים בסופו של דבר, טוב או רע? תקווה או תבוסה? הטומאה אומרת מוות, אין סיכוי, כלום לא שווה. הקדושה אומרת חיים, קורה המון טוב, אני מתקדמת, העתיד הוא כל הזמן יפה יותר..

מאיפה תמלא?

יעקב נאבק עם הרע במשך לילה שלם והמאבק שלו הגיע עד כיסא הכבוד. כל הלילה זה כל החושך, ועד כיסא הכבוד זה כל הדרגות. אומרים הצדיקים שיצר הרע ניסה להפיל את יעקב בכל סוגי התאוות האפשריות, בכל סוגי החטאים, בכל סוגי הכפירות, ויעקב היה לבד, "וייוותר יעקב לבדו". בחלל הפנוי, בתוך חושך אימנטי שאנחנו לא יכולות לדמיין, שם התחולל המאבק, שהמהות שלו מוגדרת "ויאבק - ויתעפר".

העפר הוא החיסרון העמוק שכל הזמן צמא למשהו. אתה לא יכול להישאר בלי כלום, אתה חייב! אתה חייב האבה, אתה חייב קשר, אתה חייב שייכות, אתה חייב אישור, אתה חייב שמישהו יהיה אתך, אתה חייב משמעות לחיים שלך, אתה חייב להרגיש שאתה טוב!

החיסרון הוא עמוק עד אינסוף, והשאלה היא מאיפה תמלא את החיסרון? מהמקום של הקדושה או מהמקום של הטומאה? האם

תבוא לקב"ה עם החיסרון שלך ותבקש ממנו למלא אותך, או שתיקח כל מיני דברים זמינים מהעולם?

יצר הרע הביא את כל סוגי ה'חיות' של הסטרא אחרא והציע אותם ליעקב, ויעקב במשך כל הלילה, כשהוא כל כך לבדו, נשאר איש תם, הוא פשוט צעק צעקות נוראיות לקב"ה שיציל אותו.

לילה שלם יעקב בוכה לקב"ה שיציל אותו, והזמן עובר והקב"ה עוזר לו, עד שמאיר השחר והמלאך אומר לו "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ויכולה". ניצחת.

אין לו שם

כאשר יעקב נפרד מהמלאך, הוא שואל אותו: "מה השם שלך?" והשאלה הזאת מקבלת תשובה מאוד מעניינת, המלאך עונה ליעקב: "אין לי שם. השם שלי מתחלף לפי השליחות שלי".

אומרים הצדיקים, מאחר שיעקב היה עסוק אז בלהציל את הנשמות של הפכים הקטנים, והמלאך נגע בכף ירך יעקב, 'כף' זה אותיות 'פך', וכף ירך יעקב זה רמז לדורות האחרונים של עקבתא דמשיחא, הנשמות של הקצה, של הפכים... יעקב, שניצח את המלאך, חוקר אותו: תגיד לי מה שמך, אני רוצה לדעת עם מה אנחנו מתמודדים, אני רוצה לתת לילדים שלי הדרכה, עד הסוף, עד הדורות האחרונים. איך קוראים לך?

אומר המלאך: זה לא דבר קבוע. אין לי שם. המהות שלי היא ההתחלפות, התעוה.

נכון אנחנו מרגישות בלב את האמירה הזאת? הרע באמת מתעוה. אין לו שם. כל פעם הוא בא בתחפושת אחרת, כל פעם הוא משיפע עליך להיות עצובה מסיבה אחרת, כל פעם הוא מייאש אותך עם טיעונים אחרים.

אז איך בכל זאת אפשר לזהות אותו?

אומרים הצדיקים שליצר הרע יש ריח, והריח שלו הוא הריח הרע של עצמך. כל דבר שגורם לך להרגיש קטן ולא יכול ולא מסוגל ודפוק ופשוט זוז קצת, אל תנשום כל כך הרבה ואל תבזבז אוויר על עצמך, אתה כל כך ירוד... פשוט תיעלם, תתחבא, תתכווץ, כשתהיה במצב ראוי, נדבר. אבל עד אז - פשוט לך מפה.

אין לו שם מוחלט, אבל תמיד הצליל שלו הוא צליל של אבק, צליל של לילית, של לילה, של ייאוש. השמות שלו משתנים, ואי אפשר לצייד אותנו בשיטה נגדית שתהיה תמיד צודקת, אנחנו מתנדנדים בחיים שלנו מצד לצד כמו לולבים... אבל דבר אחד אנחנו יודעים, אנחנו לא אבק, אנחנו עפר. החיים שלי הם לא לא-כלום, להיפך, הם צומחים ומצמיחים אין סוף טוב בכל רגע נתון.

גם כשהימים שלנו ואנחנו עצמנו נראים כל כך דלים, הצליל שיוצא מאתנו הוא לא דכאוני ולא תבוסתני, כי עצם זה שאנחנו יהודים כאן בעולם וזה מה שאנחנו רוצים להמשיך להיות - שווה מיליארדים. גם כשהמציאות שלי מאוד לא מרשימה אני בכל זאת שורדת. יום ועוד יום, רגע ועוד רגע, בתוך עולם קשה וגלות מרה, כמו אבא יעקב בלילה הכי ארוך בעולם. עצם קיומי כאן מוכיח שברגעים האלה, כשכמעט עולה השחר, עדיין יש ילדים של השם בעולם, לא נכבה להם הלב.

החושך הולך להיגמר והאור שלנו לא נגמר. העולם מלא בטוב של השם יתברך ש"סובב כל עלמין ומחיה כל עלמין".

פגשתי באישה מתוקה, שעדיין איננה שומרת תורה ומצוות. [כך חיוכה אותי חברתי לכנות את החילונים. היות ואין - אין! - יהודי שהוא חול ורצפה וסתם! כל יהודי הוא קודש, ויום 'בוא, והתיקון השלם' יגיע עדיין, והוא יזכה לשמור כבר תורה ומצוות].

האשה הזו מתגוררת לה במושב סמוך, וכן, בטח! היא מה זה אוהבת את היהדות, ומאוד חמה לה. אבל בשום אופן לא מעירה לבעלה על דברים ביהדות, למה ש'זה רק מרחיק'. מה כן? רק משתדלת בעצמה לשמור מה שהיא יכולה. ואת יודעת, הנה, לאחרונה מיוזמתו הוא החל לברך ברכת המזון. ככה. אנחנו משתדלים נורא. ויש לי גם רצון יום אחד לשים את זה, היא הצביעה על כסוי הראש שלי.

עכשיו תשמעו מה ספרה הגברת ההיא, מהמושב הסמוך, זו שעדיין אין לה כסוי ראש, והיא רוצה ובעלה לא, והם מתלהבים שהצליחו טיפה לברך מדי פעם ברכת המזון, והם כל כך רוצים ומקוים ושואפים, ולפחות רוצים לרצות. כלומר, נראה לנו שהם עדיין אנשים קטנים, לפחות לעומתנו.

"יום אחד הייתי עצבנית ודאגה נורא. בא בעלי הביתה, ומקמר את גביני עינינו: שכחת מה ספרת לי?"

"מה ספרתי לך?" עדיין היה החושך מכסה את עיני, וערפל לאומים.

"ספרת לי שבא אליך היצר הרע, ונקש על הדלת. 'שלום', הוא אמר. 'יש לי למכור לך יאוש במחיר הזדמנות!' סרבת לעסקה, ואמרת לו: 'לא, תודה. שבוע שעבר כבר קניתי לי אמונה!'"

ככה סיפרה הגברת המתוקה ההיא. אה. ללקק את האצבעות. אתה שומע, השם הטוב, מי זה הילדים הרחוקים שלך? אור קטן נגה על עיניך, והחל לגרש את החושך ואת חוסר המצב רוח, ואת העצבים, ואת הדאגה המפוצצת. איזה סיפורון חמוד!

"ורגע, את המצאת את זה?" שאלתי. "כן". היא משכה בכתפיה, לא ממש מבינה למה נדלקתי לי.

"תספרי לי את זה שוב", בקשתי ממנה. "עם כל הדיוקים הקטנים והגדולים".

"מה??? זה נורא פשוט", היא מתפלאת. אבל אני פותחת את האוזניים שלי כמו מכשיר הקלטה, וככה נקלט שם:

"יום אחד בא אלי היצר הרע, ונקש על הדלת. שלום, הוא אמר. יש לי למכור לך יאוש במחיר הזדמנות! סרבתי, ואמרת לי: לא, תודה. בשבוע שעבר כבר קניתי לי אמונה!"

השאלה ותשובה דלהלן כבר התפרסמו בעבר (גליון 21), ומחמת נחיצות הדברים הבאנו אותם שוב

שאלה:

כבוד הרבנית תחי'.

אני אשה עקרת בית, מטפולת בילדים המודים כ"י

משום מה אינני מרגישה מחוברת לתפקיד הזה, ולא מרגישה בנוח עם זה, אני כל הזמן פוזלת החוצה ורוצה לצאת לעבוד - לא בגלל חוסר פרנסה, אלא בגלל שאין לי סיפוק מלהיות עקרת בית.

מה הרבנית אומרת על זה? האם היא יכולה לחזק אותי על העניין.

יישר כח

תשובה:

שלום לך גבורת החיל - 'עקרת הבית' האלמונית.

כולי הערצה לכנות המיוחדת ולניסוח האמיתי כל כך שמובאים בשאלתך. את משמשת פה למאות ולאלפי נשים שאולי אין להם את האומץ והכשרון ואפילו את המודעות לנסח את עצמן ככזו בהיותן, אבל הן מרגישות בתוך לבם ונפשם הזדהות עם הכתוב.

את משמשת כשליחת ציבור לא רק לעקרות בית, אלא גם לכלל הנשים העובדות שעוזבות את ביתן להביא פרנסה "באונס וברצון בשוגג ובמזיד". אבל כולנו נמצאות בבבל הזה "שאינני מחוברת לתפקיד הזה" (של עקרת הבית).

את שואלת אותי 'האם אני יכולה לחזק אותך?' עצם הבקשה מראה כן על חיבור לתפקיד למרות שאת אומרת 'אני לא מרגישה בנוח עם זה'. את רוצה כנראה שאעזור לך להתחבר לתפקידך כעקרת הבית, כי בנפשך פנימה את כן מרגישה שיכות לעניין אבל בד בבד את כל הזמן "פוזלת החוצה", ובעצם מרגישה פחות חשובה ויעילה מאשה עובדת שיוצאת כל בוקר רעננה מטופטפת עם תיק נחמד לעבודה...

משל השועל והכרם

ישנו משל ידוע על שועל שהגיע לכרם מלא אשכולות ענבים עסיסיים, הכרם היה מגודר וסגור, והשועל הרגיש צער גדול שאינו יכול להיכנס וליהנות מן הפרות. והנה הוא מצא פרצה צרה, אבל הוא היה רחב מדי ולא הצליח להשתחל דרכה, מה עשה? צם שלשה ימים, והנה הידד הידד, הנה הצלחתי לחדור פנימה. הוא ישב בכרם, אכל ונהנה ופסם את עצמו באשכולות של ענבים. וכשרצה לצאת החוצה אוי אבוי, לא הצליח... ואז שוב נאלץ לצום שלשה ימים וכך יצא. 'אוי חשב לעצמו 'ערום נכנסתי וערום יצאתי' אז מה בעצם הרווחתי?'

את רואה את האשה העובדת שאליה את פוזלת, כאילו היא יושבת בכרם אוכלת ונהנית מן הענבים המתוקים... אכן, עבודה בחוץ מפרנסת, ולפעמים גם תורמת לנפש ונותנת הרגשה וערך, אפילו ערך רוחני. אבל אינך רואה את אותה אשה בעצמה איך שהיא צריכה לצום שלוש ימים קודם ואחר כך, והיא כל יום שואלת את עצמה: למעשה מה הרווחתי?

תבואת שגעון

יתכן שאנו כבר אפילו לא שואלים את עצמינו את השאלה הזאת כי אנחנו בדור חולה, או אנוס, אבל את עדיין כן שואלת זאת, ובזכותך נזכרתי במשל שהביא מוה"ר מברסלב.

פעם אחת אמר המלך לאהובו המשנה למלך, שהוא רואה בכוכבים שכל מי שיאכל מן התבואה שתגדל בשנה זו "ישתגע", אם כן הוא רוצה לטכס עצה אתו. ענה לו המשנה למלך בוא נבין לעצמינו מהתבואה הישנה וכך לא נצטרך לאכול מן החדשה, ולא נשתגע. אמר לו המלך, אם כן, כל העולם יהיה משוגע ורק אנחנו לא, ואז יגידו שאנחנו משוגעים... אלא נצטרך לאכול כמו כולם מהתבואה של השנה, אבל לפחות נשים סימן על מצחנו שנדע על כל פנים שאנחנו משוגעים.. אני אסתכל על מצחך ואתה על מצחי ונזכיר לעצמינו שגם אם כל העולם כן, אבל באמת אנחנו משוגעים...

נשים יקרות! עקרות בית ונשים עובדות - אולי נתעורר לפחות לשים על עצמינו סימן, ונשאל את עצמנו: איך נגול מאתנו מהותנו ומקור חיות הנפש הבריאה של כל אשה בעולם?

'עקרת הבית'

עקרת לשון עקרו של בית, לא אכנס פה לצד הרוחני אלא דוקא לצד הנפשי והרגשי, כי בודאי אני קטנה להחליט בסוגיה הזו המורכבת, ורק בשמים יכולים להעריך כל אחת לפי כוונתה ומאמציה, אבל רציתי להביא פה את דברי אחד הרבנים החשובים והנה דבריו: "כולם אומרים ומתריעים נגד גזרת הגיוס, שאכן היא סכנת שמד רוחנית וסכנת הדור, אבל לעניות דעתי ישנה סכנה לא פחות גדולה לדור, והיא: 'אבא של שבת', ו'אמא שאינה פנויה רגשית ופזיזת לילדיה'...! אינני בא לדון ח"ו אלא לתאר את המצב, ורק בעוד כמה שנים נוכל להיווכח בנוק הנוראי שנעשה לבריאות נפש ילדינו" עכ"ד.

אני רוצה להוסיף לעניות דעתי, שהנוק הגדול יותר הוא לאשה מה שנעשה לנשמתה, שהיא אינה מספקת לעצמה את הצורך הנפשי האמיתי שלה - צורך האמהות ועקרו של בית, זוהי גלות הנפש האמיתית בדור הזה.

את שואלת אותי איך להתחבר?

דרך התיקון צריכה לבוא כמו דרך הקלקול.

הקלקול הגיע ע"י כח ההשכלה - הערצת הלימודים והשכל, והורדת החשיבות של תפקיד האמהות, וגם הדחקות הגדולה מצד אחד ורוב השפע מצד השני, שמקשה מאד להסתפק במועט; והתיקון צריך להגיע ע"י מודעות רבה, לימוד והעמקה בשכל בגודל התפקיד והשפעתו על כל העתיד הרוחני, ועל בריאות נפש הילדים ומניעת קשיים רגשיים שדורשים אחר"כ טיפולים מתישים.

יש להדגיש, שעצם הנוכחות של האם בבית, גם אם היא לא אמא מושלמת - עצם ההרגשה שאמא פה, קשובה לדרך הילד ואוהבת אותו - בונה את היכולות האמיתיות והבריאות של הילד.

יורא את המקום מרחוק

עבודת הבית מעצם טבעם קשה למצוא בהם ספוק אם לא מבינים את ערכם, כי אין פה הרגשה של "יצירה גדולה", אין פה משהוא שמחויק מעמד, כן יש עבודת שגרה שחוזרת על עצמה, כמו פתום ורעמסס; עד שגמרתי לסדר את הבית ולבשל וכו' הילדים כבר חזרו, האוכל נעלם בתוך עשר דקות, והבית שב להיות הפוך על כרעיו וקרבו... ואת עומדת ושואלת את עצמך: מה עשיתי שאני כל כך מותשת? כלום ועד פעם כלום!

אכן כאן צריכה להיות הסתכלות למרחק, לא 'בשלת' ו'סדרתי' בלבד, אלא 'יצרתי' בית חמים ונוח לכך וכך ילדים חמודים, כדי שיוכלו לגדול ולהתפתח בבריאות גוף ונפש ככלי לעבודת ד', ובעז"ה הם עצמם יגדלו אחר כך דור הבא, וימשיכו את שרשרת הדורות, שרשרת הזהב של עם ישראל.

רציתי לשתף אותך בחוויה אישית עמוקה שהיתה לי. ביום השנה ראשון לפטירת אימנו וסבתינו הרבנית גלינסקי ע"ה התאספנו יחד כל בני המשפחה. היינו כ-200 נפש שזה רק שליש מהמשפחה, זכינו שייסימו את הש"ס כולו על פי צואתה של אמא.

הייתי מאד מרוגשת, ואמרת לעצמי ולאחרים: תראו אשה אחת, אחת ויחידה, שאכן עברה הרבה קשיים בחייה, אבל אחרי הכל תראו מה היא זכתה?...

זוהי הסתכלות של 'יורא את המקום מרחוק' כפי שאומר המדרש שאברהם ראה בעקדה את בני בניו של יצחק מקריבים קרבן במקום הזה.

אמא ע"ה הייתה אשה גדולה בידיעות בצניעות ובתפילה, אבל רוב הנכודות הזכירו ביארצייט את המרק של סבתא וכמה היא רצתה שנאכל... אכן ילד זוכר את הריח של הבית יותר מהערכים והדבורים הרבים, ואפילו יותר מן המשחקים שקנו לו! זוהי הפנימיות של האמהות.

אבא זצ"ל היה מוסיף על השועל והכרם: מה העצה הנכונה עבור השועל? השועל אכן היה צריך לצום כדי להיכנס בפרצה, אבל אז לא לאכול, אלא לזרוק החוצה את האשכולות, ואז לצאת כשהוא עדיין רזה דרך הפרצה, ואז להתיישב בנחת ולאכול את הפרות...

ברוח הדברים, יש לי בשורה בשבילך - כן, כאן בעולם הזה, אחרי שזוכים לגדל את הילדים, אמנם מתוך 'רוון' וקושי, זוכים לשבת בנחת ולאכול מהאשכולות המתוקים, וזה כמוזן חוץ מהקרן הקיימת לעוה"ב.

בצר הרחבת לי

מה עושים איתו?

"צריך להזריק את זה", היא אמרה.

"אני לא יכולה. לא יכולה" מלמלתי באיבוד עשתונות מוחלט.

היא גם היססה, אבל מראה פניו של אלעזר שהלך והאדים והתנפח מרגע לרגע שכנע אותה לעשות מעשה. היא התקשרה למד"א, תיארה את המצב ולפי הנחיותיהם פתחה את המזרק, אחזה היטב באלעזר ההמום, ונעצה את המזרק ברגלו, ממש כמו בציוור שעל הארזיה.

הוא החל לבכות, ואני יחד עמו. הוא ממש לא הבין מה השכנה מעוללת לו. חיבקתי אותו, ניסיתי להרגיע את הבכי הנעלב שלו, כשאנו שמות לב שבכיו הופך להיות ברור יותר, והאודם החזק של פניו הולך ונסוג. המוקדנית הבטיחה לנו שהאמבולנס בדרך, ובניתיים ספרה לי השכנה כיצד היא ידעה מה לעשות: לפני שנתיים למדה בכיתתה ילדה הרגישה לבוטנים עד כדי סכנת חיים. בזמנו היא עברה הדרכה קצרה למקרה חירום, ושמעה אודות מזרק האפיפן החיוני. לתלמידה ההיא, ברוך ה', לא היה צורך בידע הזה, אבל עבור אלעזר שלי הוא היה גורלי ממש.

רגעי ההמתנה עד לבואה של העזרה הרפואית היו ארוכות כנצח, אך למעשה לא עברו יותר ממשע דקות ואנשי ההצלה נכנסו לבית בקול רעש.

הם בדקו את אלעזר למרות יבבותי החרדות, מדדו לחץ דם וחמצן בדם, בחנו את מראהו, והיו מרוצים. מצבו של אלעזר כבר היה יציב יותר. הנפחיות ירדה מעט, והוא הצליח לנשום. אומנם שמימותיו היו קולניות ונבחניות משהו, רצופות שיעולים, אך הם בדקו אותו ואמרו ברגש: מי שהזריק לו את האפיפן הציל את חייו.

בלבולים ופחדים

הם נתנו לו משאף להקלת הנשימה, אך אלעזר המפוחד לא שיתף פעולה. הוא בכה והשתעל לסיוגו, ורק כפפת סיליקון שהפכה בתושייה של רגע לבלון מקורי הרגיעה אותו. בעוד אנשי הצוות מתלבטים אם הוא צריך עזרה נוספת בבית חולים, ראינו פתאום כי פריחה אדמדמה מכסה את רגלו, זו שבה קיבל את הזריקה. עובדה זו חברה למדדים החיוניים שלא היו מספיק טובים, ובשיתוף עם צוות מד"א שהגיע בניתיים- הוחלט לפנות אותו לבית חולים.

בין לבין הספקנו ליידיע את בעלי במתרחש, ולמרב הנס, בדיוק היום היה אצלו הרכב של אביו. ברגע שהוא שמע מה קורה עם אלעזר הוא מיהר לנסוע הביתה. הוא הגיע במהירות לא רגילה מחוץ לעיר, ובטוח שרק הקב"ה שמר עליו בדרך. הוא היה כה מבלבל ומבוהל, שלא ברור איך הוא נסע והגיע בשלום. ירדנו לאמבולנס בעודי ממלמלת לעבר שכנתי כמה הוראות חטופות לטיפול בשרוליק הבוכה.

בעלי הספיק ברגע זה להגיע ומיד עלה לאמבולנס והצטרף כמלווה לאלעזר המבולבל. אני חזרתי הביתה לשרוליק הישן ולשכנות הדואגות, ואלעזר נאלץ לבלות לילה ארוך במיון, עם בדיקות והשגחה מתמדת.

אותו ערב קשה עבר עלי בדאגות איזמות ובפחדים גדולים מן העתיד: הנה, אני בעצמי התבלבלתי ונתתי לאלעזר מטרנה חלבית, איזו סכנה גרמתי לו ברגע קטן של עייפות! ומה יהיה עליו מעתה? תמיד הוא יהיה בחשש של סכנת חיים? לפתע הציפו אותי כל הפחדים השכוחים: איך הוא ילך לת'ת עם סייעת צמוודה? האם החברים יצחקו עליו? האם הסייעת מצליחה לשים לב לכל תנועה ולכל מאכל שהוא מכניס אל פיו? איך הוא יגדל ואיך יתפתח...? מיליון מחשבות מטושטשות התערבבו במוחי באותו לילה.

לפנות בוקר השתחרר אלעזר עם הוראות למעקב בקופת חולים, ובעלי חזר עמו הביתה. באותו יום כבר מיהרנו לרכוש מזרק אפיפן חדש, מאחר שהוא חד פעמי. מחירו של לא רצינו לחכות יום אחד בלי המזרק מציל החיים.

השכנה איננה

לאט לאט חזרתי לשגרה. אלעזר כבר לא השתעל ונראה נפלא

כשהיה אלעזר הבכור שלנו בן שמונה חודשים, כבר ידענו שהוא אלרגי להרבה מאכלים. בוטנים, ואגוזים, עגבניות, תפוזים, ושומשום הוצאו מחוץ לתפריט, וחלב ומוצרין נכבו בראש הרשימה האסורה כמסוכנים ביותר.

לאלעזר נולדו בניתיים אח קטן, והתזונה בביתנו עברה בדיקה קפדנית וסינון מחמיר. מוצרי חלב הוצאו מחוץ לתחום, כדי שאלעזר בן השנתיים לא יתגרה, במבה הס מלהזכיר וגם לא חמאת בוטנים למריחה. ארוחות הצהריים והערב הפכו למשעממות ובשריות באופן קבוע. מינוי התארח בביתנו במקום של כבוד, ביצים, עופות ובשר נאכלו על בסיס יומי ולא משנה מה היה מחירם בחנות אותה שעה, כי זה היה האוכל היחיד של אלעזר.

החלפה מסוכנת

אלעזר היה כמעט בן שנתיים, ושומלובין בן חצי שנה. אותו יום חזרתי עייפה מאד מהעבודה. בלילה בכה שרוליק הקטן, אולי הצמיח שיניים ואולי כאבו לו האוזניים, אני ככול אופן נדנדתי והרגעתי, לא עצמתי עין וכעת רק רציתי לסיים ברוגע את ההשכבה וללכת לישון מוקדם. הילדים מצדם תכננו תכניות אחרות ואיכשהו הזדחל הזמן במשחקים וסיפורים אמבטיית וארוחת ערב והנה, אפשר להיכנס למיטה ולילה טוב.

בעיניים חצי עצומות הכנתי את הבקבוקים לשני הקטנים, אלעזר נקי ומפוגם קיבל ראשון את הבקבוק החמים, ומיהרתי לשרוליק שצרח אף הוא בעייפות של רעב. בעודי מלבישה את הקטן שמעתי קול זריקה ממיטתו של אלעזר, ומיד אחר כך החלו יבבותי לעלות ולנסה בחדר הילדים. אולי נפל הבקבוק שלו? לא נורא, רק אנגור עם שרוליק ואגש אליו. הוא גדול, מותר לו לבכות שתי שניות. ניסיתי להרגיע את עצמי, אבל אז שמעתי קולות שיעול חנוקים מחדרו. זינקתי אליו בבהלה, מגלה אותו מקיא ומקיא וארשת פניו מווררה. מה קרה? לא היה לי כוח לחשוב. הרמתי אותו, שיגמור להקיא וטפחתי על גבו קצובות. די די חמודי...

הוא פסק להקיא, ואני בקשתי להרדמו מחדש, אך אז נשמעו לי נשימותיו כעמומות מדי. יצאתי מהחדר החשוך ובחנתי אותו בחשד: לשונו משורבבת, פניו הולכות ומאדימות והוא מתאמץ... מתאמץ לנשום. נחרדתי. זו תגובה אלרגית חריפה, אבל מה קרה פתאום?

אוי, ואבוי, קלטתי באותה שנייה איזמה ומיהרתי למטבח מבוועתת. כן. על השיש עמדה קופסת המטרנה של שרוליק. הקופסה כמנה הכנתי את הבקבוק לאלעזר. אני בודי ימי הבאתי לאלעזר הרגיש שלי בקבוק של אבקת חלב. וכעת, הו, הוא לא מצליח לנשום! ריבונו של עולם, מה עושים? מהחדר הפנימי עוד עלו יללותיו קורעות הלב של שרוליק הנוטש, ומשום מה תפסו הבכיות שלו את כל מוחי ולא הותרו לי פתח קטן לחשיבה הגיונית. תפסתי את אלעזר, הרמתי אותו, צעקתי לעברו, והוא רק מחרחר מולי במאמץ, לשונו השתרבבה מיובשת, וקולות קטנים, נואשים, בוקעים מפיו.

השכנה הגואלת

אלעזר, שרוליק, מה אני עושה קודם?

הרמתי את שרוליק ורצתי לשכנה מומל. דפקתי ודפקתי בחוזקה בלי לחשוב. השכן פתח את הדלת בתמיהה לשמע הדפיקות המזורזות ומיד אמר כי השכנה לא בבית. מה יהיה?

ברוך ה', אני גרה בבנין בו בכל קומה יש ארבע משפחות, ובל להתמהמה מיהרתי לדפוק אצל השכנה הנוספת בקומה שלנו. הבת שלה פתחה ואני יזקקתי בהיסטריה: "תקראי לאימא שלך דחוף!"

היא הגיעה ובקשו הצלחתי להסביר לה מה קורה. רק רציתי שהיא תיקח ממני את שרוליק, שיפסיק לבכות ואולי אצליח להיזכר ולדעת מה עושים. היא לקחה את התינוק ובררה מה ארע. "נתתי לאלעזר מטרנה חלבית!" אמרתי לה בלחץ.

להפתעתי היא ידעה בדיוק מה לעשות. "יש לך בבית זריקת אפיפן?" היא שאלה. ופתאום נזכרתי ש... כן, יש לנו בבית, ואני אמורה להזריק לו את החומר נוגד האלרגיה. אבל אפילו לא זכרתי היכן מונח המזרק, ובוודאי שלא העותי לקחת ולהזריק כמו יד. היא ניסתה להרגיע את שרוליק, לא בהצלחה רבה, ועם זאת בקשה ממני להירגע ולחפש את המזרק. חיפשתי וחיטטתי ומצאתי. כעת,

כרגיל, רק כשהוא ראה את השכנה הוא זכר ואמר בתלונה שהיא באה ועשתה לו כואב ברגל... אני לעומתו חשתי ביטחון מה בהימצאותה של השכנה סמוך לביתנו. "את תזריקי לו אם זה יקרה עוד פעם!" אמרתי לה בצחוק, כשבליבי עוד שוכנים הפחדים המעורבבים ההם.

הוצאתי את המטרנה החלבית מזהבית, והחלטנו שגם שרוליק הקטן יקבל תחליף חלב צמחי. עדיף שלא יהיה בבית כל פתח לטעות גורלית כזו, כך סברנו. ורק קיוונו לשקט בבעיות האלרגיות.

אולם, רק שבוע חלף, בקושי שכחתי את הלחץ והאימה שעברתי, וכבר חזר אירוע החירום בפנים חדשות:

היה זה בבוקרו של יום הפורים. משלוחי מנות החליפו ידדים, אלעזר ושרוליק לבשו את תחפושותיהם וגם בקשו להיחלץ מהם. הבניין המה ורעש בקולות צהלה ושמחה של יום הפורים, כשאני עמלה וטרודה במטבח על משלוחי המנות ובישול לסעודה. פתאום הגיע אלי אלעזר ופניו מאדימות במין פריחה משונה.

"מה קרה, אלעזרוזו?" נבהלתי. הסתכלתי בפיו, וראיתי פרורים צהובים חשודים סביב הפה הקטן. הצצתי בידיו, ומיד קלטתי מה קורה. הוא החזיק פיסת במבה מעוכה באצבעותיו. במבה!

"אתה אכלת את זה?" שיעול מאשר היה התשובה. אוי. רק זה לא. בדיוק בפורים? ושוב אני לבד בבית! מה עושים? מה?

רצתי לחדר מדרגות, מבחינה בזווית העין בילדים המחופשים שבידיהם חפיסות במבה פתוחות. אהה, כנראה הם כיבדו אותו והקטן שיצא ונכנס נהנה לטעום מהממתק שאימא אף פעם לא מחלקת... בלי לחשוב נחפזתי לדלתה של שכנתי המורה. שתפתח כבר! שתבוא ותזריק לו את האפיפן! הוא בסכנת חיים! נו, שיפתחו לי! הדפיקות שהפכו למחולמות לא העילו יותר, ואלעזר לצדי הוסיף להשתעל כשפניו מאדימות באיטיות.

הם לא פותחים. לא פותחים. "הם כנראה נסעו לכל הפורים", אמרה אורה השכנה משמאל. היא יצאה מביתה לשמע הדפיקות הסוערות, וניסתה לעזור.

"אבל אלעזר צריך אותה! הוא אכל במבה!" קראתי בלחץ, "בואי אתה, תזריקי לו!"

השגחה מדויקת

אורה נרתעה למשמע ההזמנה, אבל רעיון אחר היה לה. "חכי שנייה, בדיוק היום בעלי הביא רכב כדי שנוכל לנסוע לסעודה. הוא ייקח אתכם לקופת חולים".

היא הזעיקה את בעלה, ותוך דקותיים מיהרנו אל הקופה עם אלעזר המתנשף במאמץ. בקופת חולים מיהר הרופא לייצב את מצבו ודווקא לא הזריק לו אפיפן. "אינן צורך בזריקה הזווקה הזו", הוא הסביר לי, האם המפוחדת, ברוגע. "שימי לב, הילד לא התנפח וקשיי הנשימה שלו לא היו חמורים עד כדי סכנת חיים. כנראה שהוא יותר אלרגי לחלב מאשר לבוטנים, ולכן מספיק טיפול נוגד פחות עוצמתי. זריקת האפיפן מכניסה את הגוף כולו למלחמה, ואם אפשר להסתדר בלעדיה, מוטב כך".

פתאום חדרה שלושה אינסופית לליבי. הבנתי שרק האבא הטוב מלמעלה מסדר את כל הפרטים הקטנים ודואג לאלעזר שלי יותר מכל אחד אחר בעולם. חשבתי שהשכנה היא הפתרון הטוב לכל מצוקה, דפקתי ונלחצתי, רציתי בכל מאווי שהיא תזריק לו את האפיפן, והנה, הקב"ה דאג לו טוב יותר. הפעם האפיפן היה מיותר, ואולי לכן השכנה לא הייתה בבית. כך הגענו לקופת חולים, והוא קבל את המענה המתאים ביותר למצוקתו.

כן, אלעזר שלי רגיש להרבה מאכלים, והאלרגיה שלו עלולה לגרום לסכנת חיים, אבל אבא שלו שומר עליו מכל משמר, ומה לי כי אדאג?

המדור שלך לשיתוף בהארות שחשבת עליהם
שהאירו לך והעירו אותך לחיים

ואני רופא אותה

העולם מתחלק לשניים: אלו שכל הזמן עובר עליהם, ואלו שהכל עובר מעליהם. אז זהו שאני שייכת לסוג הראשון - אני חווה את הכל עם כל העוצמה. זה טוב כשהוא בטוב - שמחה, קשר, חיבור לה'. אבל כשהוא בצד הפחות נחמד, זה נראה בערך כך. להלן מיצג מדגמי.

יש לי טראומות נוראות מתאונה שפעם ראיתי. כל פעם שאחד הילדים מתקרב קצת לשפת הכביש אני תופסת בו בדש בגדו בחוזקה ופשוט צועקת. לפעמים אפילו צורחת. אני פשוט לא שמה לב מי נמצא ברחוב, רק כולי בחרדה לאמור: תיזהרו! כביש!

עם הילדים בבית אני משתדלת להיות הכי טובה שאפשר. הלכתי לקרוס הנחית הורים. שמעתי המון שיעורים. על אמא טובה. ואמא טובה דיה. וגם על האידישע מאמע. אבל תמיד היה לי מין יאוש קודרני כזה שהצביע לי בפנים התומות על כל המרקומות הבלתי פתורים ביחסים שלי איתם. כן ודאי. הכל בשורשים שלי בילדות. בעבר, כל החסכים הטראומות הנטישות הכואבות. תשאלו כל מטפלת רגשית מתחילה. וגם מנסה. ואני רואה את זה מול העיניים את כל הטעיות שהבטחתי לעצמי לא לעשות ואני עושה בתוספת ריבית. כמובן יש גם מקומות מדהימים של הצלחה. אבל...

בכלל יש תקופות בחיים שאת כמו מטע עצי זית חלשים. העצים ירוקים. המטע כאילו פורח ואפילו יש פירות אבל הכל במצב של קיפאון. את מתפקדת, עובדת, אפילו מביאה חיים חדשים לעולם. אבל משהו בתוכך לא חי. את מרגישה מין סחיבה פנימית כזו.

פעמים שחשבת לעצמי, שאלו ש'עובר עליהם' הם סוג של אסופת טראומות. פותרים בעיה אחת כדי לגלות שיש מאחריה עוד תיבות פנדורה ואין לדבר סוף.

יום אחד הסתכלתי לאחור. כי פתאום גילית שאני במקום אחר לגמרי. המציאות החיצונית שלי נשארה אותו דבר. לא זכיתי בפייס. לא עברתי איזה שינוי דרסטי. אבל משהו פנימי מתרפא בי.

זה חיבר אותי מיד לדיבור של הספור מבת המלך שעשרה חיצים ננעצו בה. עשרה חיצים. זה כל הבאגים שיש לך עם עצמך. המקומות הבלתי פתורים שבחייך. כל החסימות הרוחניות שיש לך בנשמה.

וכשסיפר הרב'ה את הסיפור הזה הצביע על עצמו ואמר: **ואני רופא אותה.**

רופא אותה. אני בטיפול הכי נכון והכי טוב והכי יעיל. הרב'ה אמר רופא אותה. כל המהות שלו של הענין שלו לרפא את בת המלך. כמה שאני יותר מחוברת אליו. אני נכללת במהמות המרפא הזו. והריפוי הזה קורה לי כל הזמן. כי לא כתוב ואני ארפא אותה בעתיד. ואפילו לא אני מרפא אותה. אלא

ואני רופא אותה. איזה רפואה מתוקה. זה לא רק לקבל טיפול וללכת הביתה. זה להיות בתוך הרפואה.

וזה תהליך שקורה כל הזמן. בקצב שלך. לפי הכלים שיש לך. בת המלך שבתוכך מתרפאה כל הזמן.

לבחור באור

שפת האור

אצל משפחת רוגעל'ע העסק זורם, רק הטונים הם אחרים, הכל הרבה יותר מעודד. המחודד השלישי ניתן למאבדת הכרונות, וגם המחברת נשארה אבודה, אבל אבא לא הולך לאיבוד.

איזה כיף היה לנו בחנוכה, עכשיו יש לנו הזדמנות להמשיך אחרי שאגרנו כוח. היתה לנו תחנת התרענונות. להיות ביחד, לדבר על כל מה שהיה חשוב, ולא הספקנו כי לא כולם היו בבית. כמה טוב לנו שאנחנו מתארגנים עכשיו ומשלימים את כל הציוד. זוהי השפה הממריצה.

מה נותן לרוגעל'ע את הרוגע? המבט החיובי. הוא רואה את העולם כמקום מלא אתגרים. העתיד צופן התקדמות למקומות חדשים ומרתקים. הילדים נדבקים באופטימיות הזו ואי אפשר שלא. כי הוא מאמין בטוב. לכן השפה שלו היא שפה שממריצה. הוא נותן חשק לעשות ולהתקדם, כי יש לאן!

לעומתו, עצבני המסכן מלא יאוש תסכול וכעס, יש לו לחץ ועול כבד מכל דבר. החיים הם דבר קשה ומלא סבל. הוא עושה את הדברים הנכונים אבל בצורה הלא נכונה. במקום לתת לילד ולעצמו ביטחון - הוא עמוס רגשות שלילים של מתח מיותר, ומעביר אותם לילדים.

חבל. גם לאכול את הדג המקולקל וגם לשלם. אנחנו כבר עובדים קשה ועושים את הדבר הנכון, בואו נשנה את כיוון המחשבה שלנו. נראה בכל מציאות שלך ושל הילדים את הטוב. כל מחדד קטן שנת לילד זה ענק זה גדול. את בונה כאן בני אדם, תשמחי במה שאת עושה, תעריכי כל מה שקורה לך לכיוון החיובי.

נמתג לעצמך את החיים כטובים והם יהיו כאלה. יש אנשים שבוכים כל החורף על הקור הרטיבות והבוץ, כשמגיע הקיץ הם מאושרים ומרוצים? לא. כי מי שרואה טוב יראה אותו בכל מצב, וכן להיפך.

מחקר שנערך גילה, שבקרב האנשים האופטימיים ההערכה העצמית היתה גבוהה כלפי מעלה. לעומתם אצל הפסימיים הערכתם העצמית די שיקפה את המציאות. אולם מה שקרה בהמשך הוא שביצועי האופטימיים השתפרו, בעוד שהפסימיים נשארו על אותה רמה ואף ירדו ממנה. אם כן האופטימיות וההערכה העצמית כלפי מעלה היא זו שבעצם איפשרה לה להתממש.

חנוכה - חג החינוך - מגלה לנו את כוח האור הקטן שדוחה חושך גדול. את הכוח של שמחה בקצת הטוב שעשינו. זה סוד החינוך זה סוד החיים.

זוג זקנים ז'ל ישבו יחד בגן עדן ונהנו. אמרה הזקנה לבעלה ז'ל. "תראה כמה יפה כאן. אילנות מרהיבים נחלי אפרסמון ממש גן עדן". 'אה, שושנה', מפטיר לעברה הזקן בתנועת ביטול 'אם לא החסה שלך יכולנו להיות כאן כבר לפני עשרים שנה'...

ובכן. מכירים את הטבעוניים הצמחוניים הפאנטים. אלו שבלי לזלזל חלילה במאמציהם הכנים לשמור על בריאותם - נכנסים למרה שחורה ולרדיפה עצמית וכמעט סובלים מתת תזונה כי לאחרונה התברר שהירקות האורגניים גדלים באזור בו מי התהום זוחמו... וספיגת הויטמינים מהגזר אפשרית רק כאשר מאדים אותו פרוס לטבעות החתוכות בסכין עץ מעל קדירת (חרס...) מלאת חלב עיזים לא מפוסטר.

הפעם נעסוק בשאלה איך חוזרים לשגרה.

אחרי שבירת השגרה מכל סיבה משמחת, כגון חופשת חנוכה, או שבירת שיגרה מסיבה אחרת. ישנו קושי לחזור לכללי היומיום שקצת נפרצו. אם במשך שבוע הילד התרגל לאחר את שעת השינה שלו, ולגוס בסופגניות בציפוי שוקולד לבן ודוריטוס לארוחת ערב. פתאום נגמרו החגיגות. איך עושים את זה נכון? איך עוברים מאווירת שחרור ואתנחתא למשהו קצת יותר מחייב?

לפעמים לא מדובר אפילו בשובר שיגרה ארוך. אלא מצב בו לזמן קצר הבית היה על תקן נייחא, והנה מה לעשות, שבת נגמרה וצריכים להתחיל לארגן את הבית ולתקתק עניינים. הילדים (והמבוגרים) נמשכים בכבלי קסם אל הנינוחות הלא מחייבת אבל השעון דוחק המלאכה מרובה... מה הפתרון? שתי צדדים למטבע; שפת הקור ושפת האור.

שפת הקור

בבית משפחת עצבני העניינים עובדים קצר ולענין. יום לפני תחילת הלימודים נערך 'מסדר ילקוטים'. אבא יושב בראש השולחן, וכל הילקוטים עוברים לפניו כבני מרון. ילדים, זהו! נגמרו החגיגות!! תראה לי את הילקוט! לך חסר מחדד! זה כבר המחודד השלישי שלך מתחילת השנה, מה קורה איתך? לך אין מחברת חומש (טון טראגי מיואש), איפה שמת אותה? כמה פעמים אמרתי לך... ואת, גם חוברת וגם מחברת אין לך. למה? ולמה התיק שלך נראה כמו פח שמיטה?

כך נראית השפה העריצה. אני השולט! ואין לי ברירה, כי אני באמת רוצה בטובת הילדים. אז כדי שיתחילו לזוז ולקדם עניינים זו הדרך. גם את עצמי אני מניע באותו אופן חסר התחשבות. מה שחייבים לעשות עושים!!!

מאגר שידוכים מבית 'היקבצו'

בחור יקר!

מתלבט מה בדיוק מתאים לך?

רוצה משפחה בסגנון 'ליטאי' אבל ברסלב מדבר אליך?

בדיוק בשבילך אנחנו כאן!

מאגר שידוכים יחודי ואיכותי מבית "היקבצו"

במאגר תוכלו למצוא הצעות מגוונות של שידוכים - ברמות התקרבות שונות.

סודיות מובטחת!

להרשמה וקבלת טופס, נא לפנות לטל: 058-326-06-47 או למייל: a9996560@gmail.com

נ.ב. מיועד גם למשפחות שמחפשים לבתם בחור בסגנון כזה

הודעה משמחת

לאור הביקוש הגובר והולך

הננו שמחים להודיע כי בעז"ה אנו מתכוונים להוסיף תכנית חדשה של 'כינוסים',

[מלבד הכינוסים המרכזיים המתקיימים אחת לתקופה]

על פי התכנית החדשה, יתקיים כינוס 'איזורי' - אחת לחודש,

בכל פעם בעיר אחרת - עבור תושבי האיזור

בכינוסים אלו - נסב יחד סביב שולחנות ערוכים, נשמע שיעורים והרצאות בנושאים שונים

במשנת ברסלב, וגם נערוך שיחת חברים קרובה ופתוחה, סביב הנושאים החשובים.

הכינוס השני, יתקיים בשבוע הבא בעיר כרמיאל, הכנה לחנוכה

פרטים על הכינוס בכרמיאל, ועל הכינוסים הבאים אי"ה, ניתן לשמוע במספר: 079-578-76-46

כמו כן ניתן להירשם לקבלת צינתוק בכל עדכון על כינוס, הוצאת גליון, וכדומה

הודעה ובקשה

לאור התחדשות הגליון במתכונת מסודרת וקבועה הננו שמחים להודיע, כי מעתה ניתן להירשם כ'מנוי' ולקבל את הגליון בכל חודש לביתכם, במחיר 5 ש"ח לחודש.

להרשמה: מכשיר 'קהילות' ערך 'איגוד הפעילים' / 'הקבצו'. להטעין את הסכום, ולדווח במספר: 0548537200, או במיל: vhecmu@gmail.com

אפשר כמוכן לקבל את הגליון ללא תשלום, בדואר אלקטרוני. להרשמה: vhecmu@gmail.com

כמו כן עומדים אנו לחדש את ההפצה ברחבי הארץ, בישיבות ובתי כנסיות. מי שמעוניין להירשם כנציג איזורי, נא להתקשר בהקדם למספר: 0548537200 ותבא עליו ברכה.

בגליון הבא אי"ה יתפרסמו שמות הנציגים ברחבי הארץ, אצלם ניתן להשיג את הגליון ללא תשלום.

הודעה משמחת

בסייעתא דשמיא החל לצאת לאור גליון שבועי 'המקורבים', המיועד עבור בני התורה חניכי הישיבות.

הגליון כולל מדורים שונים, ביניהם: פרשת השבוע - בפנימיות, ליקוטי מוהר"ן - בעיון, חדשות ועדכונים, ועוד.

לקבלת הגליון בדואר או במייל, ולכל עניין הקשור לעלון, ניתן לפנות למייל: e0773140331@gmail.com או במכשיר 'קהילות' על ידי החיפוש 'עלמא דאורייתא'.

כמו כן, נפתח קו 'המקורבים', בו ניתן לשמוע שיעורים, ראיונות, שיחת חברים ועדכונים שוטפים על חברות וכדומה, ועוד. מספר הקו: 0773140331 [פירוט על שלוחות הקו, מופיע בגליון 'המקורבים'].

נ.ב. הגליון והקו - אינם שייכים לארגון 'הקבצו', ואין לנו שום אחריות על התוכן שמופיע בו.

בברכת 'אחותנו את היי לאלפי רבה'

הצלחה וסייעתא דשמיא

= כיסופים =

זה הזמן להתכונן לחנוכה שבת במעייבינו! ונר ראשון באומן המסע החורפי של 'כיסופים' עם הרב דוד גבירצמן

ברדיטשוב - פולנאה - שפיטובקא - אניפולי - אוסטראה - מזיבובי - בורסלב - אומן

נסיעות פנים באוטובוסים חדישים ארוחות וסעודות שבת כיד המלך לניה בתנאי פנסיון מלא התועודות שיעורים וניגונים

אל חלבנות הנוערים בעולם, לחמם את הלב ולהתחבר אל האור בעיצומם של ימי החורף. ולקראת ימי חנוכה הקדושים, אנו יוצאים כמדי שנה למסע שכולו קדושה התעלות והתחברות פנימה, אל קברי הצדיקים ענקי החסידות ואל המאורות הגדולים הבעיט' ומוהר"ן מברסלב באוקראינה.

כמיטב המסורת של 'כיסופים', המסע מוביל עושר רוחני עם שפע גשמי, מתוך התרוממות הרוח ופתיחת הלב, ובאווירה שמתאימה לכם. חמישי עד שני כ"א-כ"ה כסלו 29/11-03/12 052-7172452

אפשרות לזוגות, בהפרדה ובאווירה חסידית מלאה

הופיע ויצא לאור הספר **אעירה שחר** **סודם הגדול של השעות הקטנות של הלילה**

רב אהרן אפרדינגר וד"ר אונקב

איך רוב פקיס לא יזון און ישרא פיו באלה? אי צוב אפלטחט לא ילב? אכנספ בלחץ? אלוני ילב? אמליח שירץ און אכל ציר וצוקה? איך רוב ארלי ישרא כתבו את תלבויתם בלילות באלה? אלוני חץ? פלטיון ליצב אכטרע לא מרופ? אפי הפכרע הראיוב אקסאל אחרית? וכיצד צובס אפולאוח אקדוק אכרופ בציבדת פלסן?

יצא לאור ע"י מכון תורה ודעת להפצת מוסר וחסידות

מעוטר בהסכמותיהם של גדולי הדור שליט"א

יחד עם זאת, בספר צר יקרא הקורא את כל הציטוטים והפירושים והפאנולות ביצד איש וליקיים את כל צאת הדבר קרב ופולטע פתאמינה אלא אחר ואחר

הפצה ראשית: בני ברק - חנות ספרים מלכות דוד רח' הרב אהרונביץ 74. ירשלים - חנות ספרים עין יעקב רח' עין יעקב 31. ירשלים - חנות ספרים רח' שמואל הנביא פינת בית אילן. ביתר - 02-5802704. צפת - חנות ספרים דורפמן רח' מאור חיים 4.

להזמנות מרוכזות - 0527613148